

Lapunk (2)
az 1904 és

347-352.
lapon levő

Lapunk mai számához **postautalvány** van mellékelve. Kérjük mindazokat, kik lapunkat eddig is támogatták, hogy az előfizetést mihamarabb megújítani s az előfizetési pénzt beküldeni szíveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében fennakadás történjék.

Ünnepi gondolatok.

Irta: Hock János.

Minden nemzet, a hogy eszmékért lelkesedni tud s a hogy megvan benne az ideálok szeretete, attól függ nemzeti előhaladása, boldogsága, felvirágzása is. Ellenkező esetben az anyagiság, a piszkos önzés megront mindent s a rút önérdék átgázol az igaz, a tiszta érzések testén.

Ennek a korszaknak, a tizenkilencedik századnak sivár, hideg az egész története. Ezt fogják róla megírni s azt, hogy vagyoniilag gyarapodtak csak benne az emberek, de nemes, lelkesítő eszméket nem ismertek, azok e században nincsenek.

Mikor volt nagy, mikor volt lélekemelően dicső a magyar története? Akkor, mikor önzetlen, magasabb ideált, magasabb, szentebb célt szolgáltak!

A mikor nem törődtek magukkal, nem a saját érdekükkel, hanem másoknak, a köznek, a hazának akartak csak szolgálni s ez által résztvenni a megváltás munkájában. Mert a megváltás szent munkája az, odaadni másokért magunkat; megtagadni a magunk érdekeit a közérdekért. S csak természetes, hogy ezeknek a nagyoknak önzetlen, ideális, hazafias munkásságából termékeny közszellem származott. De nemsokára megjött a visszaesés, mert a múlt évtizedekben csak az anyagi önérdék, az aljas szolgálalkúség uralkodott s a szívekből hiányzott a nemes

érzés, hiányzott a művészet szeretete, az eszményekért való lelkesedés. Eszmények nélkül pedig a szív az üres madárfészekhez hasonló, mely pusztán, siváron, elhagyatva áll. Eszmények nélkül kipusztul a szívből a haza iránti lelkesedés, az istenfélelem, az ember- és a vallás-szeretet.

S egy nemzet életében, a miként a ideál, az eszmények iránti lelkesedés a létfentartó, a haladásra buzdító, épp úgy az ember életében is. Eszményekért kell lelkesülnünk s a ki eszményekért lelkesedik, megtagadja önmagát, nem nézi saját érdekét s csak a köznek, a közjónak óhajt használni.

Én mindig sajnálom a hétköznapi embert. Az olyan, ki folyton a hétköznapi anyagiságnak él, ki eszmékért nem hevül s csak önérdékével, az anyagisággal törődik, az kevésre becsülheti az életet. Csak az, ki nem a mindennapi élet rögös útján jár; nincs befogva úgyszólván a mindennapiság taposó malmába; a ki eszményi célokért küzd, nem anyagi, nem önző, de ideális jutalomért: csak az nyer ebben az életben igazi boldogságot! Mert mindenben különbözhetünk egymástól: nyelvben, vallásban, földi javakban, érzelmekben és gondolkodásmódban, csak egyben nem. A titkos vágy az igazi boldogság után minden emberben megvan. Ebben nincs kivétel s ebben mindnyájan egyenlők vagyunk. Az ember lelke érzi, hogy nem csupán arra van teremtve, nem az a hivatása, hogy pusztán az anyagi étellel törődjék; hogy az anyagiasság, a mindennapiság küzdelmében elfogyjon és eltűnjék nyom nélkül. Maradandó nyomokat kell hagynia maga után; maradandóan közremunkálnia a társadalom gyarapításán.

A boldogságot a ki külsőségekben keresi, az sohse találja meg. A boldogság nem a külsőségben van; bensőnkben rejlik az és a lélek

nyugalma, megelegedése az igazi boldogság! Ha nincs összhang bensőkben, ha nincs nyugalom: nincs boldogság sem. Eszményekért küzdve találja meg az ember ezt a nyugalmat, érzi ezt az összhangot és a lemondásban is önérzete jutalmát találván meg, boldog, mert megelegedett, lelke összhangját mi sem zavarja. A ki a boldogságot külsőségekben keresi, hasonló a sivatagban járóhoz, a kit a délibábos sugártörésekben kívánatos pálmák, ligetek csalogatnak s utánuk rohanván, mindez egyszerre belevész előtte a sivár szürkésébe. Ki anyagiakban keresi a boldogságot, igaz boldogságra sohasem talál. Ennek a boldogságnak belülről kell jönnie.

Próbálják a dícsvágyat kielégíteni. Ha mindent megtesznek is neki, úgy beszél, mint Nagy Sándor, ki mikor az egész világot meghódította, sírva fakadt, hogy nincs már mit meghódítania. Rakjátok a koldus elé a kincseket; szüntessetek meg minden munkát s a szegényeknek adjatok jólétet, gondnélküli életet, az így fog szólni elégedetlenül:

— Hát ennyi volt az egész!?

Igen. Mert érzi, hogy lelke magasabbra van hivatva; hogy elégedetlen az anyagisággal s eszményekért törekszik, a rút anyag köréből fel a csillagokba vágyik!

Erre az igazi boldogságra, ennek az igazi boldogságnak az elérésére tanít meg bennünket *a művészet. A művészet ad a léleknek táplálékot; ez szerzi meg lelkünknek az összhangot; már pedig a földön csak a lélek összhangja az igazi boldogság.* Erre mutat először is az, mikor a természet szépségeibe, a természet csodálatába mélyedünk. Ha egy küzdelmes élet után csalódtunk, sok hiú vágyból kiábrándultunk, *ősz hajjal visszatérünk a nagy természethez s itt lelkünk nyugalmat talál.* S miért? Mert a természet az Isten hatalmát mutatja, ezt sejteti velünk s az isteni hatalmat sejteti teljes boldogság.

Ép így teljes boldogságot nyújt a művészet is. *A művészetben az ember az anyagon keresztül látja a szépet, az istenit, s ezt sejtven, érezven, teljesen boldognak tudja, érzi magát is.*

S miért van ez? Sokan akarták már meghatározni, tudósok és poéták, hogy mi is hát a művészet? És nem tudta senki. *A művészet az Istentől adott talentum és kiváltság. Az eszmét sejteti az anyagon keresztül. Arányosságot, összhangot s a szívek szépségét mutatja.* Mindig az istenit sejteti, a legmagasabb szépséget, a harmoniát, a legnagyobb tökéletességet. Miként a vallás, úgy a művészet is megtisztítja a lelket. A durva kérget, az anyagiasságot ledobja róla s önfeláldozásra, Isten- és emberszeretetre tanít.

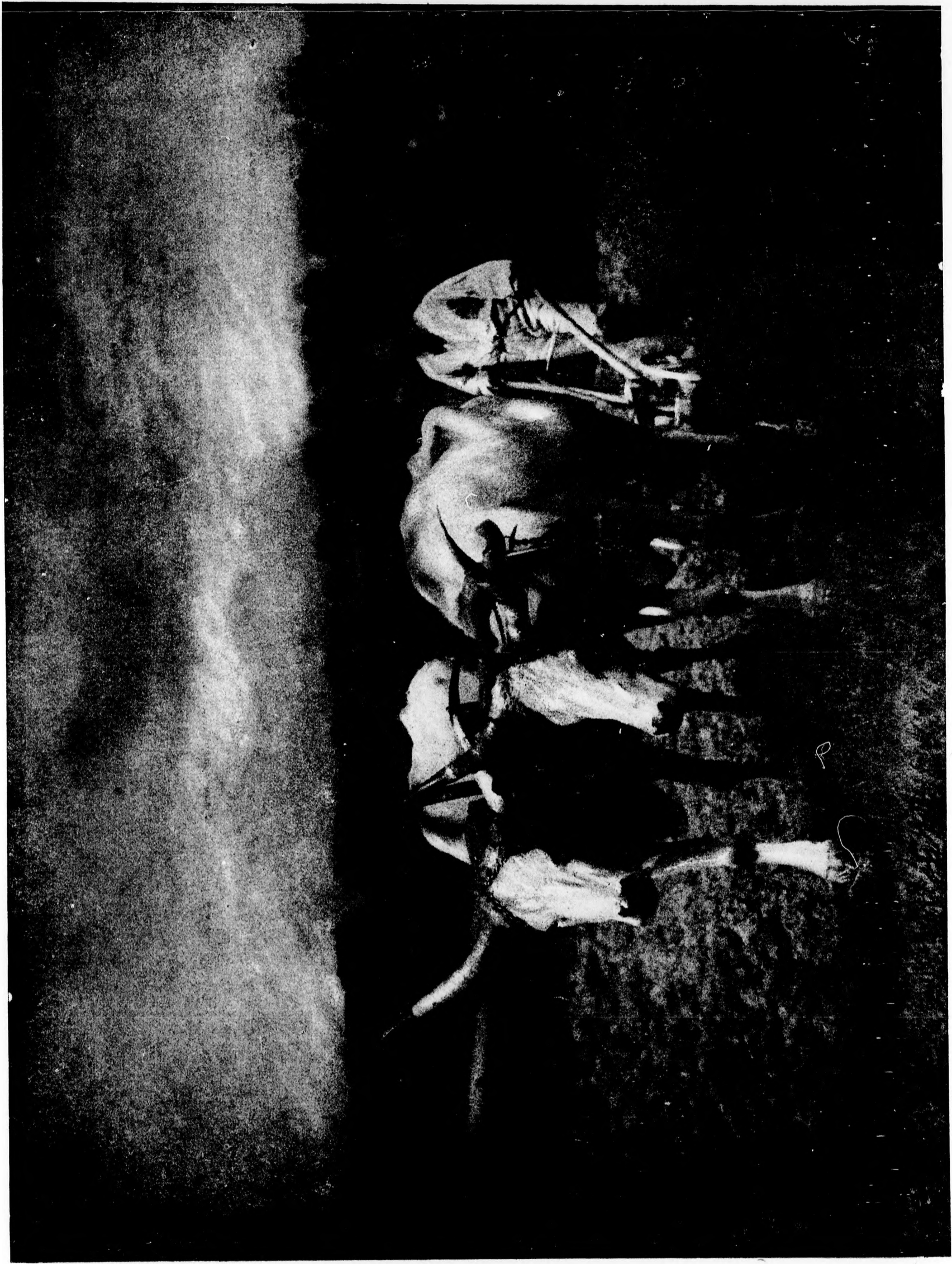
Ezért minden nemzet kulturális haladásával egybefügg a művészet fejlődése. Ebben a században a mi erős tisztulás volt a nemzetek életében, *művészeti eszközökkel* hozták elő. S épen így hazánkban is. A mit egykor a költők tettek, azt teszi most a művészet. Lelkesedést, idealizmust hirdet; felrázva a mindennapiságot, a rút önérdek jármából megtanít a hazáért lelkesülni, az egyéni önzést legyőzni, saját javunkat a közjónak alárendelni. A művész anyagban, kőben, színben, papíron fejezi ki a tiszta eszményit s ezzel felsőbb, magasabb gondolatokért lelkesedésre hevít.

A dolog nagyon egyszerű. A művész lelke az alkotás hevében inspirálva van. Ez inspiráció közben tisztább érzései vannak; *közelebb érzi magához az eszményit, a tökéletes istenit.* Ha például egy képet nézek, annak eszményi tisztasága beszivárog a lelkembe, mint a hajó hasadékain a tengeren a tenger vize, a mely végre elmerül. Az ember is *így merül el az eszmények kultuszába a művészet segítségével.* Szíve tiszta lesz; nincsenek benne anyagi, hiú vágyak s egy művészi kép nézésével jobbnak, nemesebbnek érzi lelkében magát, mint azelőtt.

A művészet megóvja a nemzetek lelkét a rothadástól. Olyan az, mint a só; konzervál megóv. És ez a művészet most kel életre Magyarországon, most virágzik fel; most megy át a köztudatba s vele maga a nemzet is új jövőre néz.

Jövő számmal **új évnegyede** kezdődik «Az Amatőr»-nek. «Az Amatőr» az első művészi fényképezési illusztrált magyar folyóirat. «Az Amatőr»-nek minden száma legnevesebb amatőrjeink és íróink cikkeit és fényképfelvételeit hozza. «Az Amatőr» minden érdekesebb fényképezési eljárással szakszerűen és élvezetes formában ismerteti meg olvasóit. «Az Amatőr» kezdőknek ép úgy szolgál tanácsosul és útmutatással, mint a művészfotografusnak. «Az Amatőr» hírt ad az összes hazai és külföldi felfedezésekről és kísérletekről s minden, a fotografálás terén elért újabb eredményről. «Az Amatőr» közli az összes hazai és külföldi egyesületekre, valamint az azok által rendezett kiállításokra vonatkozó érdekesebb híreket. «Az Amatőr» kiad minden, a lapnak beküldött jó és szakszerű cikket és képet, a mely a fotografálás iránt érdeklődőnek tanulságul szolgál.

az 1904 évi lapon levő

SZÁNTÁS-VETÉS

FORGÁCH ISTVÁN GRÓF

„AZ AMATŐR” MŰMELLÉKLETE

Művészeti elvek.

Irta: *Walter Pater.*

Az *Amatőr* művészeti hitvallása, hogy művészetté fejlessze hazánkban a fotografálást, a mennyiben pedig már művészet, azt bemutassa, minél szélesebb rétegekkel megismertesse s ez által közvetve ébren tartsa és erősítse amatőrjeinkben a művészi öntudatot. Az utóbbi cél elérésére már eddig is megszólaltatta aesztetikusaink és festőink legjelesebbjeit, de alább egy olyan tekintélyt szólaltat meg, a kinek világhíre és genialitása egy niveaun áll: *Walter Pater*-t, a «Renaissance» szerzőjét. E nagyszabású könyvből téptük ki az alábbi fejezetet, mely mintegy komprimált törvénykönyve a hírneves új író aesztetikájának s mely — azzal, hogy a *művészeti produktumokat saját külön anyaguktól függetlenül érzéki szépségek és a képzelőtehetség felkeltése körül kifejtett erejük alapján osztályozza* — teljesen megerősíti *Az Amatőr* álláspontját s következőképpen elismeri a fotografiai termék művészi jogosultságát is.

A műkritikának elterjedt tévhite, hogy a művészet különféle kialakulásait úgy tekinti, mintha egy megállapított, meghatározott gondolat-tartalomnak csak áttételei lennének a művészet különféle nyelvébe, különböző technikai kifejezőmódok által: szín által a festészetben, a zenében hang által, rhytmikus szókötés által a költészetben stb. Így válik közönyössé vagy legább is mellékessé a tisztán érzéki és éppen az, a mi lényegileg művészi minden művészeti ágban. *Az igazi aesztetikai kritikának egyedüli kiinduló pontja pedig csak annak a művészi elvnek tiszta és helyes felismerése lehet, hogy minden egyes művészeti ág érzéki kifejezőmódja a szépérzésnek egy külön sajátos körét képezi, mely egy más műformába nem is vihető át.* Minthogy a művészet nem kizárólag az érzékekre, mégkevésbé az észre hat, hanem a «képzelőképes értelemhez», vagyis a képzelőtehetséghez az értelem útján szól, ezért léteznek a szépnek különféle nemei, melyek különféle érzéki fogékonyságnak felelnek meg. *Minden művészetnek meg van tehát a saját-*

tos, nem transponálható érzéki szépsége, sajátos módja a képzelőtehetség felkeltésére és külön felelőssége saját külön anyaga iránt.

Az aesztetikai kritika egyéb fő feladata abban áll, hogy ezen határokat felismerje és ezek által meghatározza: mily fokban felel meg külön anyagának egy-egy adott műtárgy? Azaz: kiemelni festményben a festői bájt, mely nem egy költői érzés vagy gondolat kifejezése, sem pedig egy elsajátítható rajz vagy színbeli technikai fogás; költeményben hangsúlyozni az igazán költőt, mely nem egyszerűen a leírásból, hanem a rhytmikus nyelv találékony kezeléséből származik, a dalban a dallamost stb.

Lessing Laokoonjában a festészet és költészet határaitól való kutatásában ezen szükséges megkülönböztetés igen fontos tényező a szép különféle határait nézve. Azonban ezen dolgok valódi méltánylása csakis egy egész systema

Csendélet.

Esterházy Mihály gróf.

művészeti megvilágításában volna lehetséges. Ennek az igazságnak nyomatékossá tétele különösen a festészet kritikájában kívánatos, mert éppen a képek szokásos megítélésénél leggyakoribb ez a ferde felfogás, minden művészetnek költői (irodalmi) általánosítása.

A legtöbb néző és sok kritikus abból indul ki, hogy minden festői csak technikai ügyesség a rajz vagy szín kezelésében, melyet az ész működése vezet és hogy így az észhez szól. Vagy pedig, hogy a kép egy költői ötlet, mely szintén elsősorban a szellemhez és nem az érzékhez (a látás) szól. Ezt az utóbbi igen elterjedt felfogást nevezhetnők irodalmi felfogásnak. Ezek az emberek egyáltalában nem veszik észre, miről is

van tulajdonképpen szó, ugyanis, hogy az igazán festői egy festményben, függetlenül bármely költői vagy gondolatbeli hozzáátételtől, egyedül a színek és vonalak teremtő kezelésében áll. A festői tehetségnek ez az egyedüli biztosítéka és ez tűnik szembeanémétalföldi iskolában, úgyszintén Tizian és Veronesénél is. Más szóval, ez a rajz, a benső formaképzet formai kifejezése, a festői temperamentum, mely minden dolgot, minden költőt és minden még oly homályos abstract gondolatot is egy látható alakban vagy képlettel fog fel, bár talán anatómiailag tudatlan is. Másodszor a szín, a világosság megszámlálhatatlan aranyszálainak játéka a levegőben, a köntösökön, a húson, mint p. o. Tizian csipkeárusítónőjén. Az egésznek áthatása egy új érzékies varázs által.

Tehát a rajz — Tintoretto repülő alakjai vagy Tizian faágai — és a szín — a fény és tónus bűvös hatása Tizian csipkeárusítónőjénél, vagy Rubens Keresztről levételénél: — ez a két lényeges festői tulajdonság az, a melyeknek első sorban kell megragadni az érzékeket, kell előidézni egy rögtöni érzéki örömet, akár egy darab tarka üveg. Eltekintve minden költői és tudományos mellékjelentőségtől, az igazi művésznek ez az érzéki öröm a célja.

Egy nagy kép tehát egyelőre nem mond nekünk semmi határozottabbat, mint például egy fényfolt, a fénynek és árnyéknak valamely véletlen játéka a falon vagy földön; így tényleg, egy ily napfolt, egy darab felfogott fény hasonló egy tarka keleti szőnyeg fonalához, csak hogy még nagyobb elővigyázattal és nagyobb gonddal van összeállítva, mint a természetben. Csak miután már ez az alapfeltétel teljesült, figyelhetjük meg a költőinek belejátszását a festőibe, finom fokozatban: kezdve a japáni legyezőn, melyen eleinte csupán a virágok poetikus illatának sejtetéséig — néha a kifejlett virág festéséig; azután tovább és tovább fölfelé, míg pl. Tiziannál (Ariadne költői felfogásában) végre egy igazi tréfás gyermeki vonást találunk, piczi, kissé ó-frank alakban megtestesülve, mely a velencei «Mária bemutatása» című képen a templom lépcsőjén megy selyemruhájában.

Nyugalom.

Freund Zoltán

Számadó-juhász Vajdán.

Szilárd Béla dr.

Habár minden egyes művészetnek saját hatásköre és nem transponálható érzéki varázsa van, és ezért minden kritikának veleje, a határok helyes felismerésében, a művészetek különfélegének tiszta megértésében fekszik, mindazonáltal kimutatható minden művészetben a törekvés arra nézve, hogy saját adott határain túl anyaga kezelése által valamely más művészet határait mintegy bejátszszék. Ez az, amit német kritikusok ezzel a szóval jelöltek: *Anders streben*; egy részleges eltérés és átlépése a saját határainak, miáltal lehetővé válik a művészetekben nem ugyan az, hogy egymást helyettesítsék, hanem az, hogy egymásból új erőt merítsenek.

Fájdalom, terünk nem engedi, hogy a tudós szerző egész gondolatmenetével megösmertesük olvasóinkat, de azt hisszük, ez a kis izelítő is ékesen szól

a mi igazunk mellett. Maga az a tény, hogy *Walter Pater* a művészet megújítását reméli az anyagi korlátok ledöntésétől, bizonyítja: mily nagy feladat és mily nagy jövő vár a fotografiára, mely először rázza le az őt körülhálózó mesterséges korlátok bilincseit s szinte egy lépéssel teremt benn a piktúra birodalmában. S ha — mint *Walter Pater* hirdeti — helyettesíteni nem is kell egyik művészetnek a másikat, amint hogy a fotografia sohasem is fogja helyettesíteni a festőművészetet, új erőt bizonyára meríthet nemcsak a fotografia a piktúrából, de a festészet is a fotografiából. És ez a legszebb viszony is, amelyben állhat két olyan testvérművészet, mint a

festészet és a fotografálás. Elvégre az első ép-úgy hasznát látja a másodiknak, mint megfordítva. Mert ha a modern fotografia átvette a tónust és a valeurt a pikturától, a modern festészet is megtanulta a művészi fotografiától a detaillok értékét s az egységes látás tudományát. A mérleg egyenlő tehát és biztosítja az egyensúlyt a két művészet között.

A tanyán.

Szilárd Béla dr.

1905. január 1.

AZ AMATŐR

7

Dávid. Révész Zoltán.

Csavargó. Révész Zoltán.

Johann. Révész Zoltán.

A Klajn úr. Révész Zoltán.

Pista kocsis. Révész Zoltán.

Ferencz gondolkodik. Révész Z

Arcztanulmányok a fényképezésben.

Irta: Halasy Andor.

Sajátságos jelenség, hogy míg a hivatásos fotografálás túlnyomóan az arcfelvételeket gondolja, a művészi hajlamú műkedvelők szinte egészen elhanyagolják az arcz ábrázolását a tájkép-felvételek mellett.

Amott könnyen érthető a dolog, mert hiszen a képek majdnem kizárólag a megrendelők kedvéért készülnek. Ez az oka aztán a sok művészietlen arcképfelvételnek. De miért nem művelik a fényképezés emez ágát azok, a kiket művészi szenvedélyük s hajlamuk vezet s a kik e hajlamukat itt is érvényesítve, az arcfényképezést kiemelhetnék közönségességéből s erőltettségéből? A művészi feladat, mely itt reájuk vár, nem kevésbé fontos és érdekes, mint a tájképfelvételeknél. Sőt ez a tárgy izgatóbb, változatosabb, talán közvetlenebb érdekű is amannál, a mi dúsan kárpótolhat az itt felmerülő nagyobb nehézségekért.

Az arcz a test belső erőjátékainak expositurája. Ott van rajta minden, a mi bennünk van. Csak meg kell találni. Művészi szem kell hozzá.

A nyüzsgő életben a formák, vonalak kimeríthetetlen változatoságban kavarnak előttünk. S az emberre nézve rendkívül fontos és érdekes, hogy ezek között eligazodhasson, hogy a változatoságban meg tudja találni az állandót. Hiszen a vonalak és formák mögött lelki tulajdonok, indulatok, érzelmek, hangulatok vannak s mily fölényt, mennyi biztosságot nyújt a társas életet élő embernek az, ha a lélek eseményeiben a külső nyilvánulások nyomán mindig eligazodhatik. Meglátni az arczban azt, a mi azzá teszi, feltalálni rajta azokat az egyes alakulásokat, a miben benne van az általános s ezeket másoknak is megmutatni tudni: ez az arcztanulmányok művészi feladata.

S mennyi filozofia van az egyes megfigyelések mögött! Látni, hogyan dominálja a fejnek, az arcznak karakterét egy-egy somatologikus vonás s hogyan kapcsolódik ez egybe az illető lelki világával; megfigyelni, mint alakította ki az arczot egy-egy tulajdonság állandóbb kifejtése, bizonyos indulatok gyakori fellépése; kutatni a nyomokat, a melyeket az illető lelki élményei hagytak ott az arczon s mindezeket felfedezni a lelki élet jellemvonásait: egyike a legérdekfeszítőbb tanulmányoknak. Az arcz mindent elárul annak, a ki olvasni tud benne. A többieknek pedig a felfedező árulja el, a mit látott, úgy, hogy kiemeli, központba helyezi a felfedezett jellemző vonásokat, a többit pedig e célnak rendeli alá. Folytonos értékelés a művész feladata.

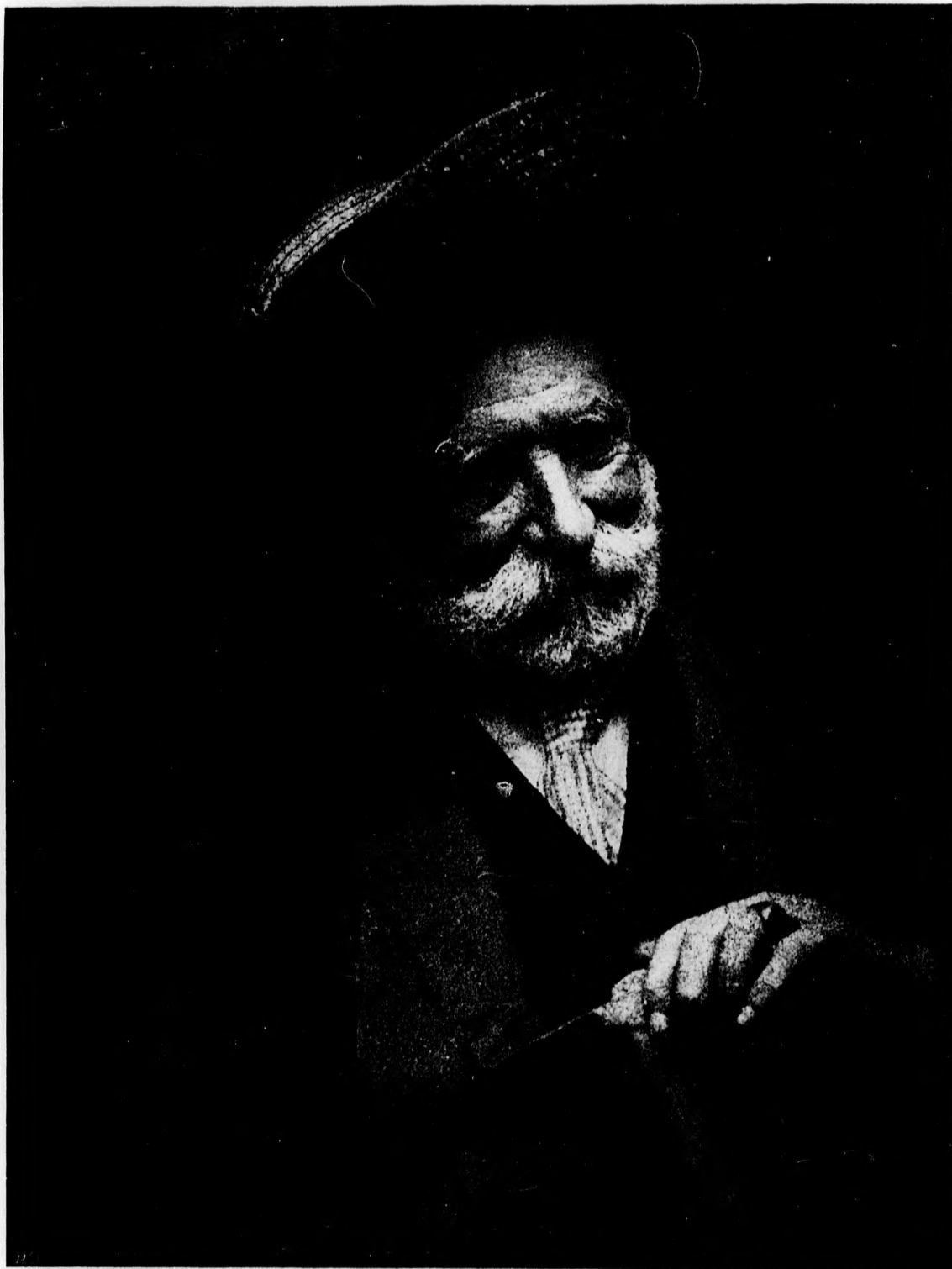
Ezeket az értékeléseket a műkedvelőnek ép úgy módjában van érvényesíteni az arcztanulmányokban, mint pl. a festőnek, vagy rajzolónak. A különbség csak az, hogy míg a festőnek, rajzoló-művésznek közvetlen hatalma van a vonalak, formák visszaadási módja felett, a műkedvelő fotografus csak közvetett úton érhet el eredményeket. Az érzékeny lemez mindent visszaad az arczon, minden értékelés nélkül, a fotografusnak tehát a kép előállítására folyamán a rendelkezésére álló technikai eszközök igénybevételével kell a jellemzést művészi érteke és megfigyelései alapján tökéletesíteni.

A nehézség azonban nemcsak ebben áll. Megfelelő modelleket is kell találni, a kiknek arcza önmagában is művészi érdekességű, vagy ilyené lehet helyes beállítás mellett. Ezenfelül nagy intelligencia szükséges a modellben, hogy a kép ne legyen erőltetett. Az indulatok visszaadásában nő ez a nehézség, mert ezek rendszerint hivatlan amatőr-tanúk nélkül játszódván le, olyan modelleket kívánnak, akik maguk is művészek a kifejezések alakításában.

Legsikerültebbek persze azok a felvételek, a melyek az egyesek tudta nélkül készülnek. Ehhez azonban kiváló és gyakorlott megfigyelőképesség, élelmesség s e mellett szerencse szükséges. A gépnek mindig készen kell várni az alkalmas pillanatot, s az amatőrnek azonnal észre kell vennie nemcsak azt, hogy most művészileg kifejező arc áll előtte, hanem azt is hogyan fog ez hatni a lemezre való vetítés által.

Legkönnyebb az amatőr helyzete a faji típusok s osztály-jellemek visszaadásában. Ilyeneket minden nagyobb utánjárás nélkül találhat az ember. Eleven genre-képek a legtarkább változatosság-

ban sűrögnek-forognak körülöttünk. Humoros kedvünk számára ép úgy találhatunk tárgyat közöttük, mint komolyabb, társadalom-bölcsező hajlamunk kielégítésére. Ezeknél már az arcz jellemzésén kívül fontos az alakkal, ruhával, esetleg a helyzettel való harmonizálás. Egyelőre ez az a tér, amelyen az arcztanulmányok nagyobb lendülettel művelhetők, de a fáradhatatlan megfigyelő-szenvedély, ha ezen a téren is igyekezni fog kielégítést találni, kétségtelenül hamarosan fog diadalmaskodni az arcztanulmányok minden fájában az előtérbe nyomuló nehézségek fölött.

Nyugdíjban.

Junga Sebő.

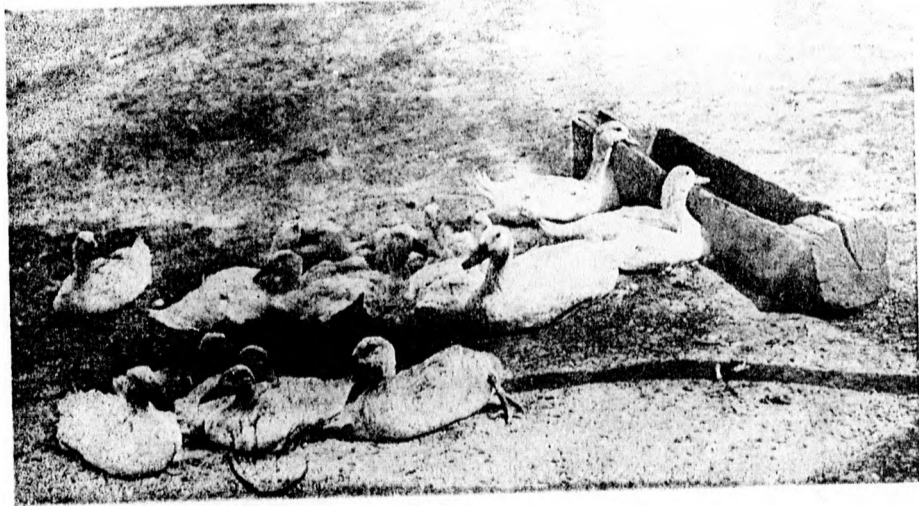
Fotografiai témák.

Írta: Szilágyi Jenő.

Az örökké ugyanaz és mégis örökké változó természet minden művésznél önként kínálja a szebbnél-szebb témákat. Persze: csak a művésznél. Meglátni a témát, megfogni és beállítani, — ez a művész egyik föladata. A másik: a téma kidolgozása. Az igazi művész persze a beállításban és a kidolgozásban egyaránt művész. Jól beállított téma rossz kidolgozása, vagy rosszul beállított téma jó kidolgozása, amolyan félmunka, sőt: elrontott munka. A művészetek amatőrjei rendszerint jól látják meg a kínálkozó témát, ritkábban jól is fogják meg, de sohasem dolgozzák jól ki.

A fotografálásnak nincs szüksége a kidolgozás művészetére. A gép nem is alkothat művészetet. Az a gondolatból, vagy az érzésből pattan ki. Am annál több művészetnek kell a beállításban lennie, hogy a fotografiában egyáltalában legyen művészet.

A természet kínálta témákban, egy-egy tájrészletben, vagy egy-egy emberarcban, van lélek és van gondolat. Színtiszta művészet egy-egy csatakos utcza, a fellegek mögül előtörő napsugárban csillogó aszfaltjával és a napnak az utcza kövei közt meglapuló pocsolyákban tízszeresen visszautkröződő képével. Nem kellene az egymásra torlódó fellegek, maga a nap sem kell és fölöslegesek az ormótlan, barna háztömegek. Elég az utcza, az a parányi köterület, amelyet az ember egyetlen pillantása lát. A többi, ami beletolakodik a lencsébe, bizonytalan ren-

Egy kis pihenő.

Szilárd Béla dr.

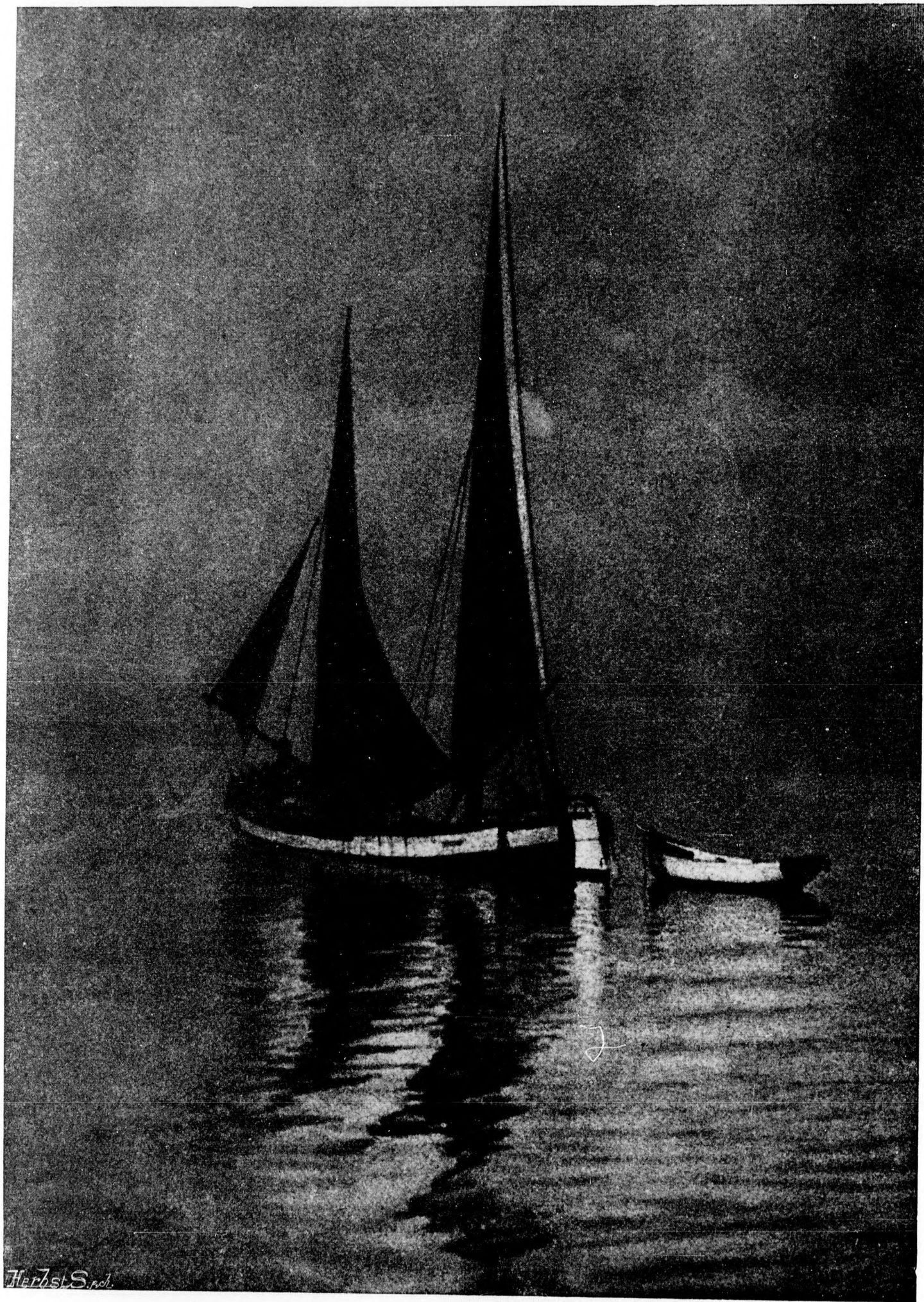

Őszi hangulat.

Szilárd Béla dr.

detlen és elmosódott lehet, olyan, amilyenek az ember leszögezett tekintete sejtí. Az a darabka köterület igaz és őszinte és értelmesen beszél a nézőhöz. A nagy konturokban elvész a lélek és a belőlük kihangzó szavak zürzavaros hangkháoszba fulladnak.

Az írás, festés, képfaragás és színjátszás művészetében egyaránt nagy értékük van az apró, eredeti megfigyeléseknek. Az írónak — igaz — nagyobb terület áll rendelkezésére, mint bármelyik más művésznél. Mert szavakkal mindent le lehet írni. De kimeríthetetlen a megrögzíthető pillanatnyi helyzetek száma is. Egy-egy félbemaradt gesztus, amint például a töprengő férfi álla felé emeli rendetlenül, gorbén, külön-külön elálló újjait, miközben a szeme kimered, homlokára ránczok vonódnak és a feje hirtelen félre-

Vitorlások a tengeren.

Junga Sebő százados.

(Felvétel Goldmann R. A. Klappkamarájával.)

Aratók estebédje.

Prokop Károly (Bécs).

bicsaklik — ez a póz beszél. Van benne karakter. Nem pusztán kép, hanem valóságos jellemrajz. Tájképnél: sekélyes, vidáman kanyargó patak például, amint a medréről kiálló kődarabról visszahabzik a víz, azután megtörve, elgyöngyülve folyik tovább; a kő egy-egy oldaláról széjjelfutó apró hullámok szöveget rajzolnak a vízre, mintha a levegőben röpködő fecskesapat képe vetődött volna oda. A kő, meg a szögben rajzó piczi vízsodrok: ez a középpont. A többi: a patak mentén ringó cserjék, az egyik oldalon hosszan elnyúló mező a háttér magas hegyeivel, a másik oldalon pedig a hirtelen emelkedő domboldal: mindez csak staffázs.

Nem kellene a rikító, nagy motivumok. Azok agyonütik a hangulatot, ami művészetet lop a képbe. A fotográfus-művész szűkséggel poéta, aki meg tudja érezni az intim hangulatokat, meg tudja látni és meg tudja fogni a kínálkozó témákat. Ám nemcsak a nagy, kiabáló, valóságos regénytémákat, hanem a kedves, kicsi, meleg novellatémákat is. A beállítás művészete: a finomságok, a színek meglátása. Ebben és csakis ebben lehet művész a fotográfus. A többi ügyesség dolga és legfeljebb még a fotográfógépet dicséri.

«Az Amatőr» minden évben egy, esetleg több versenyt rendez és az előfizetői által beküldött képek közül a legjobbakat díjakkal tünteti ki.

A színek fényképezéséről.

Írta: Szilárd Béla.

Hogy fotografiáink a színeket vissza nem adják, annak oka is az optikai és kémiai kép közötti különbségben keresendő.

Úgy nagyjában általában háromféle természetes úton keletkezett képet különböztethetünk meg. Ezek legegyszerűbbike az *optikai kép*, tükrözés, vagy valamely domború (homorú) felület vetítése által jön létre. Az így keletkezett képet ez idő szerint még úgyszólván csakis kémiai hatásokkal állandósíthatjuk; ez a *kémiai kép*. Ennél sokkal összetettebb természetű a szemünkben keletkező *fiziológiai kép*.

Ebben keverve vannak egymással az optikai, kémiai, molekulárfizikai és tisztán érzéki hatások, melyeket egymástól különválasztani rendkívül nehéz még elméletben is, de gyakorlatban meg teljesen lehetetlen.

Pedig ez az ideális «kép». Úgy visszaadni a természet tárgyait, ahogyan azt szemünk érzé-

Margareták.

Pálfy Mór dr.

keli. Úgy elkészíteni a képet a papíron — a vásznon — ahogyan a szemünk magát az ábrázolt tárgyat látja: a maga relativitásában, tehát nem olyannak, a milyen valósággal, hanem ahogy műszerünk felfogja, tele érzéki csalódással.

A «művész» lelke és keze, egész életének munkája tudja ezt csak megközelíteni, de «ember» nem. Ami nem is csoda. Az ő összes érzékei, izmai, tudása annak utánzásán dolgozik, mit egyetlen érzékszerve hoz létre. Az «ember» pedig ugyanezt géppel akarja elvégezni. A gép lásson is, észrevegye a távolságokat, a dimenziókat megkülönböztesse, akkomodálja saját magát s a képet még ezenkívül rögzítse is valamennyi finom vonalával, csillogó színeivel, sok árnyalatával.

színű tehát, hogy a szem belsejében valamely fény- és színérzékeny anyag volna, mely a világosság hatására újra képződnek s annak különböző fokozataitól elbomlana.

Inkább valamely molekulárfizikai hatásról lehet szó. Mindenki tapasztalhatta, hogy ha a szemét megüti, szikrákat lát, habár a szem be volt hunyva. Ugyanezt a csukott szem gyenge dörzsölésével is elérhetni, még ha sötétben tartózkodtunk is.

Ismeretes továbbá az a tény is, hogy ha hosszabb ideig merően nézünk valamely pontra vagy egyszerű alakú testre, majd a fixirozott tárgyat hirtelen elrántjuk: azt még néhány pillanatig látni fogjuk.

Mindkét tünet a foszforeszcenciának nevezett jelenséghez hasonlít: a visszahatás csak röviddel tart tovább, mint a ráhatás, majd teljesen elenyészik s a következő pillanatban már új benyomásra alkalmas.

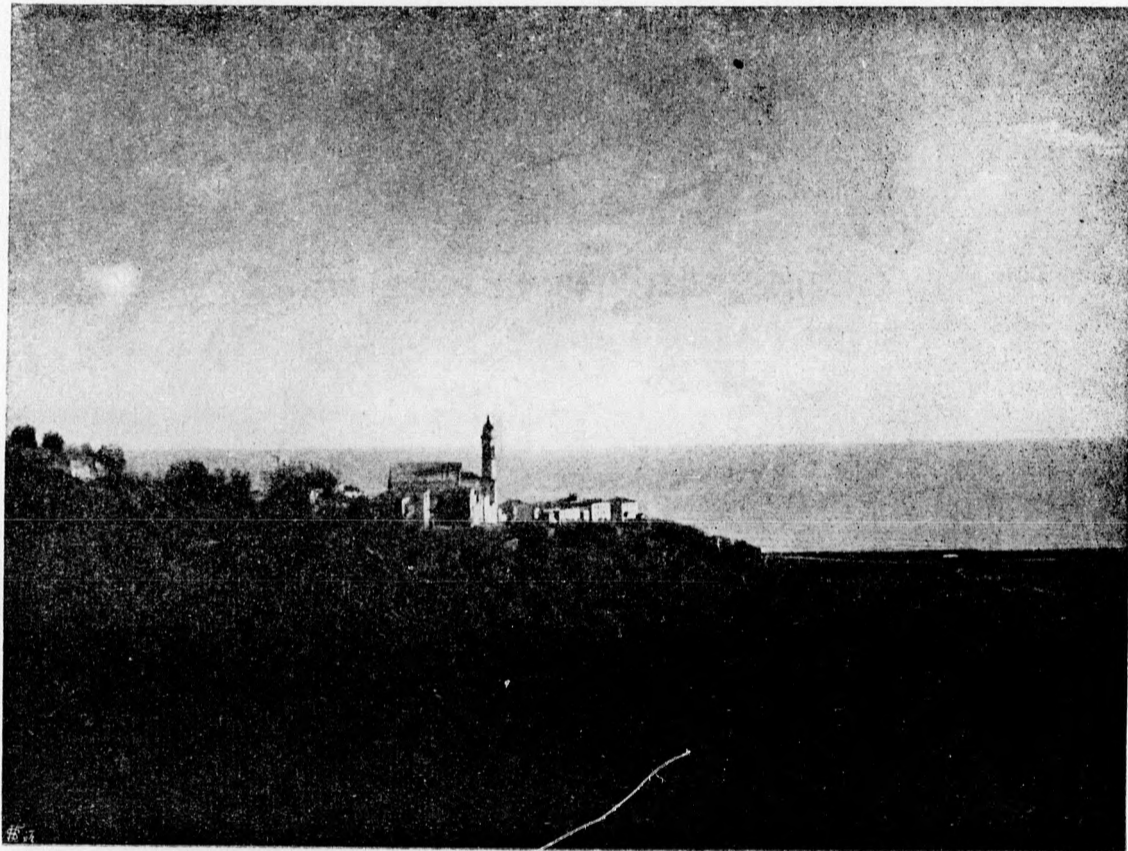
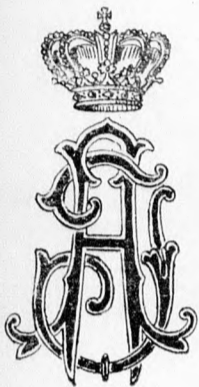
Még mindig magyarázhatatlan marad azonban a színek érzékelése, melyre nézve ugyan szám-talan elmélet van már, rendszerint fiziológiai elméletek, de a melyek egyike sem oldja meg a kérdést,

Ha tehát még csak analizálni sem tudjuk a dolgot, szintézisről éppen nem lehet szó.

A sötétben való tapogatózás pedig ritkán vezet eredményre; most sem adott megoldást. A foszforeszkáló anyagok ismerete még igen kezdetleges, a fényhatások kemiája pedig aligha lesz célra vezető. Mert valamely anyagnak a fény által bekövetkezett bomlásánál a hatást okozó fény színe csak annyiban befolyásolja a reakciót, hogy egyenlő intenzitás mellett a meleg színek kisebb, a hideg színek pedig nagyobb fokú bomlást okoznak. Így aztán valamely gyöngye hideg szín hatása ugyanaz, mint a legintenzívebb meleg színé.

Ez az út tehát bajosan lesz eredményes. Annál kevésbé a mechanikai megoldások, milyen például a háromszínű nyomás.

Hanem újabban más irányban folynak a vizsgálatok, melyek nagy reménnyel biztatnak.

Bussana.

József Ágost kir. herczeg ő fensége

A feladat túlságosan nehéz.

A kép vetítését elvégzi a lencse, az akkomodálást a beállítás. A helyes távlatot és helyes dimenziókat a megfelelő gyújtávólú lencse megválasztásával érhetni el. A rögzítést kémiai hatások végzik, melyek tökéletesebben érznek az emberi szemnél s mindenféle színre nézve más érzékenységek ugyan, de az csak valórben s nem színben nyilvánul. Ezek teljesen hiányoznak.

S ebből úgy látszik, hogy a látás nem kémiai úton történik, mert óriási nagy ma már azon anyagok száma, melyeket arra nézve megvizsgáltak, hogy a színek iránt érzékenyek-e, de az egy fotoklorid kivételével (Carey Lea féle ezüstklorid) egy sem bizonyult annak; nem való-

Ez új kutatások a *fényrezonancia*-nak nevezett jelenség tanulmányozását czélozzák.

Ahogy a megütött hangvillától a közelben elhelyezett hasonló rezgésszámú hangvilla megszólal: nem válhatna-e hasonló színűvé a megfelelő sajátságú anyag? S valamint a másik közelben elhelyezett, de nem hasonlóan «hangolt» hangvillát a másik villa rezgése változatlanul hagyja: nem lehetne-e hatástalan a kék színre «hangolt» anyagra a sárga színű fény?

A probléma felvetése az állatvilágon észlelhető s «mimikri»-nek nevezett jelenségen alapul, mely abból áll, hogy az állat külsejének színe alkalmazkodni igyekszik a környezethez. E törekvés oly nagyfokú, hogy ugyanazon pillangófaj különböző egyedei, más-más színű dobozban nevelve, a doboz belsejéhez hasonló színűvé válnak.

De a «mimikri» nem szorítkozik éppen csak a pillangó-félékre, hanem igen elterjedt jelenség az egész állatvilágban.

S ez mégis csak jobban tanulmányozható, mint a szem belsejében végbemenő folyamatok, részben mert annál közvetlenebbül hozzáférhető, részben azért, mert a jelenség nem egészen fiziológiai, hanem nagyrészt fizikai.

Annak a sok szép pillangószínnek az anyaga ugyanaz, s csak a részecskék nagyságától és egymáshoz való helyzetük különféleségéből tevődik össze az a sokféle ragyogó tündöklés. Amiről könnyen meggyőződhetünk, mert a legcsillogóbb színű pillangó szárnyáról leszedett «hímpor» is csak szürke.

Olyanforma jelenség ez, mint mikor az aranyat nézzük különféle állapotban. Finoman elosztott állapotban kékes por, vékony lemezein átnézve: zöld, nagyobb tömegben: sárga.

S éppen az arany volt az, mi a természettudósok figyelmét megragadta.

Reá jöttek, hogy a légüres térben erős villamos árammal elpárologtatott némely fém olyan színűvé lesz, mint a műveletközben reá eső fény. Tehát azzal «rezonál.»

Ez lesz valamikor a színes fotografálásnak a természettől eltanult, tehát egyedül helyes megoldása!

«Az Amatőr» az előfizetők részéről beküldött képekből évente egy, esetleg több kiállítást rendez.

«Az Amatőr» előfizetői részére *Adás-vételcsere* címmel oly külön rovatot tart fenn, melyben azok fényképezőgépek és felszerelések vételére, eladására, vagy felvételek becserélésére vonatkozó ajánlataikat, illetve értesítéseiket közzé tehetik.

Kutyamosás.

Szilárd Béla dr.

A fénykép mint illusztráció.

— Interview festőművészekkel. —

A művészi fotografia hihetetlen fejlődése és óriási népszerűsége immár elérte azt is, hogy a fényképet — ha igazán artistikus — művészi illusztráció gyanánt használják. Pár évvel ezelőtt még gondolatban sem merte volna hinni senki, hogy kerül könyv a piacra, melynek illusztrációi nem festmények, nem rajzok, hanem fotografiák lesznek s ma már a legelőkelőbb francia, angol- és amerikai könyvkiadók díszítik a verseskönyveket, novellákat és regényeket fényképfelvételekkel.

A kérdés — vajjon lehet-e a fényképet illusztráció gyanánt felhasználni — eléggé megérett arra, hogy idehaza is foglalkozzunk vele s mi, mikor az új dolgoknál természetesen felbukkanó nézeteltérésekkel találkozunk, loyálisan meg akarjuk hallgatni első sorban azokat, kik ebben kettős oknál fogva legilletékesebbek: a magyar festőművészeket.

Kettős oknál fogva, mondjuk, mert először is a művészi illusztráció nekik történeti és attavisztikus hivatásuk, másodszor pedig, mert ez a reform erősen belevág a «művészet és kenyér» ismert kérdésébe is, mivelhogy a fénykép-illusztráció elterjedésével kevesbedni fog az eddigi keres-

let a rajz-illusztráció terén. Hogy legjelesebb művészeink — ezúttal *Grünwald Béla*, *Katona Nándor*, *Kernstock Károly* és *Vesztróczy Manó* — ennek daczára komoly elismeréssel és méltánylással szólnak a fénykép-illusztrációról, az fényesen bizonyítja az ő igazi művészi- s így altruista gondolkozásukat s egyben azt az egyetemes megbecsülést, melyben a művészi fotográfia ma már artista-körökben is részesül.

De beszéljenek művészeink:

Grünwald Béla:

A fénykép mint illusztráció immár egyáltalán nem kérdés, vagy legalább is nem elméleti kérdés, mivelhogy megvalósult a gyakorlati életben is. Francia és angol könyvkiadók seregestől dobják a könyvpiacra azokat az irodalmi újdonságokat, melyekben a szöveget fényképek magyarázzák. Persze ez még nem jelenti egyúttal azt, hogy mindezek a könyvek szépek, artisztikusak s a bennök levő fényképek, mint illusztrációk, jók is, de annyit feltétlenül jelent, hogy az ötlet nem absurdum s a művészi fotográfia fejlődésével párhuzamban fejlődésképes. A rajznak mindenestre meg van az az előnye a fénykép-illusztráció fölött, hogy nem oly pozitív s a fantáziának tágabb teret enged, de nem esik csorba a rajz becsületén, ha elismerjük, hogy viszont jó modellek után, lehetőleg minden erőltetett beállítás elkerülésével készült fénykép viszont kitünő segítő társa lehet a fantáziának. Annyi bizonyos, hogy a jó fénykép-illusztráció sem fogja úgy dezilluzionálni a nézőt, mint a — rossz rajz, már pedig a legritkább irodalmi munkának jut csak az a megbecsülés, hogy elsőrangú illusztrátorok kísérik hódító útján. Mert ezen a téren is igaz a régi klasszikus mondás: *habent sua fata libelli!* . . .

(Róma.)

Katona Nándor:

A fotográfia a természetnek tárgyilagos visszaadására törekszik, a rajz-illusztráció az egyéni fölfogás tükre.

Mezőkövesdi család.

K. Lippich Elek dr.

Kernstock Károly:

A művészi fotográfia mint illusztráció a szöveg magyarázatához való, kalauza a szövegnek; a művészi illusztráció testvére a szövegnek.

Vesztróczy Manó:

A fotográfia, mint illusztráció, határozottan előnyös bizonyos szöveg kíséreténél. Folyóiratok, revűk fénykép-illusztrációi teljesen megfelelnek céljuknak és artisztikus hatásokat is kelthetnek. Ott azonban, ahol az illusztrátor feladata megkívánja a szabad mozgást, a rajzillusztráció nem pótolható. Egy Petőfi-illusztráció csak rajz-illusztráció lehet, de ott, ahol például a szöveg általánosabb jellegű s ahol az illusztrációnak nem kell a szöveg egyéniségébe beolvadni, a művészi fénykép-illusztráció megfelel céljának.

A fénykép és művészi látóképességünk.

Irta: *Diner-Dénes József.*

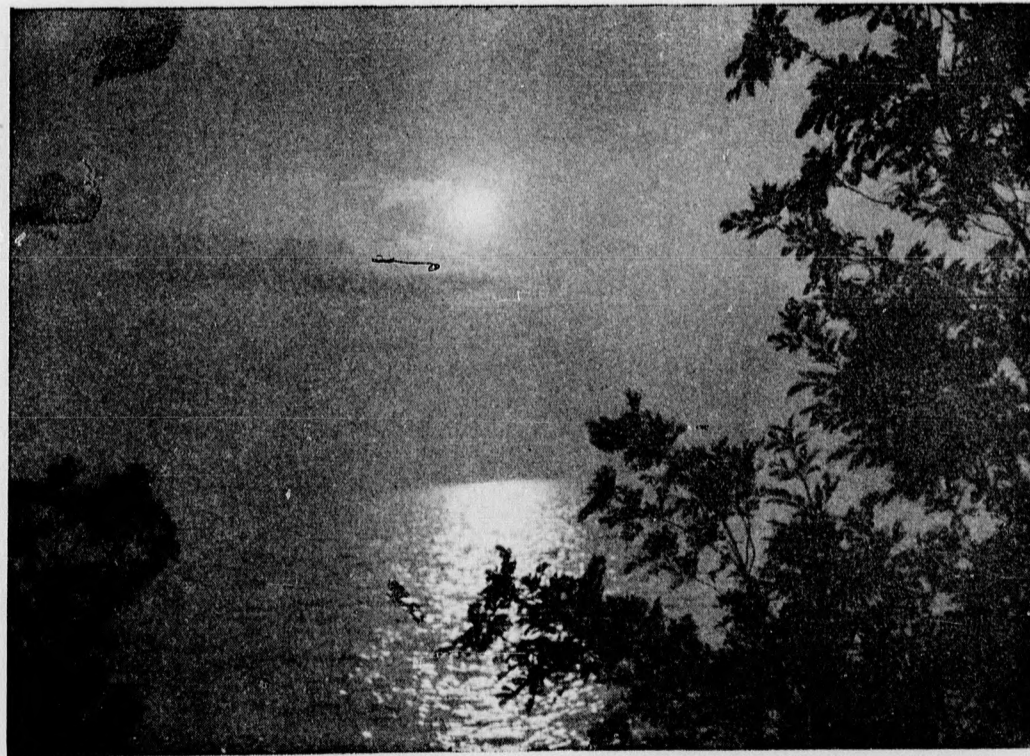
Hogy művészi ízlésünk és látóképességünk között élénk kölcsönhatások léteznek, bizonyosan ismeretes dolog. Jómagam is már vagy tizenöt esztendő előtt a következőkben utaltam erre. «Ha valamely szobornak azon különböző korszakokból származó rajzolt másait, ábráit, melyeket az illető korszakban különösen hűeknek tartottak, egymással összehasonlítjuk, akkor azt tapasztaljuk, hogy e rajzok egymástól sajátos módon különböznek. Ugyanis ezeknek mindegyike nemcsak a vonalvezetésben, hanem az arányokban is korának karakterét viseli. Ugyanazon ruharedőknek, izmoknak és mozdulatoknak motivumai, melyek a klasszikus korszak idejében egyszerűek és nemesek, a barok-korszakban kiszélesedők és elnyújtottak, a rokokókorszakban aprólékosak, kiczirkalmazottak, negédesek és kinyaláltak, az empir-korszak uralma alatt pedig feszesek, hosszasak és egyenesvonalúak. S ezért minden ily rajzban csakhamar felismerjük nemcsak azt, hogy mikor, hanem azt is, hogy hol készült, mert mindegyik magán viseli nemcsak korának, hanem környezetének, miliójének bélyegét is».

E tény megállapítása mellett mégis eldöntetlen marad a kérdés: «Az ízlés befolyásolta-e a látóképességet, vagy megfordítva?»

S ha a múltban az ilyfajta kérdésre csak bizonytalan lehetett a válasz, a jelenkorban teljes határozottsággal felelhetünk meg arra.

Manapság látóképességünk változása leghatározottabb módon irányítja művészi ízlésünket. S az eszköz, mely korunkban látóképességünknek e felette nagymérvű megváltozását előidézte: a fénykép. Csupán csak a helyszűke akadályoz abban, hogy ezt közelebbről megvilágítsam, alaposabban kifejtsem. Elegendő azonban már az is, ha a modern *impresszionizmusra* utalok. Ama tanulságok nélkül, melyekhez szemünk a fénykép révén jutott, a mozgás impresszionisztikus képe sohasem vált volna művészi közkinccsé. Hogy művészi látóképességünkre mily nagy hatása van a fényképnek, amelyben bizonyos művészi természetalkulásokat hogy úgy mondjam egyenesen lehetővé tesz: magáról e tárgyról órákig lehetne beszélgetni.

Annyi bizonyos, hogy a fényképnek jelentősége a művészetre nézve semmiesetre sem nyilvánul csak abban, hogy annak kisegítő eszköze és bizonyos műrecek sokszorosítása által annak népszerűsítésére szolgál, hanem abban, hogy *nagyfokú hatást gyakorolván művészi látóképességünkre, egyuttal és közvetlenül jelentékeny tényezője a modern művészet kifejlődésének.*

Balatoni est.

K. Lippich Elek dr.

Őszi és téli tájak fényképezése.

Irta: *Dr. H. Erbe* (Berlin).

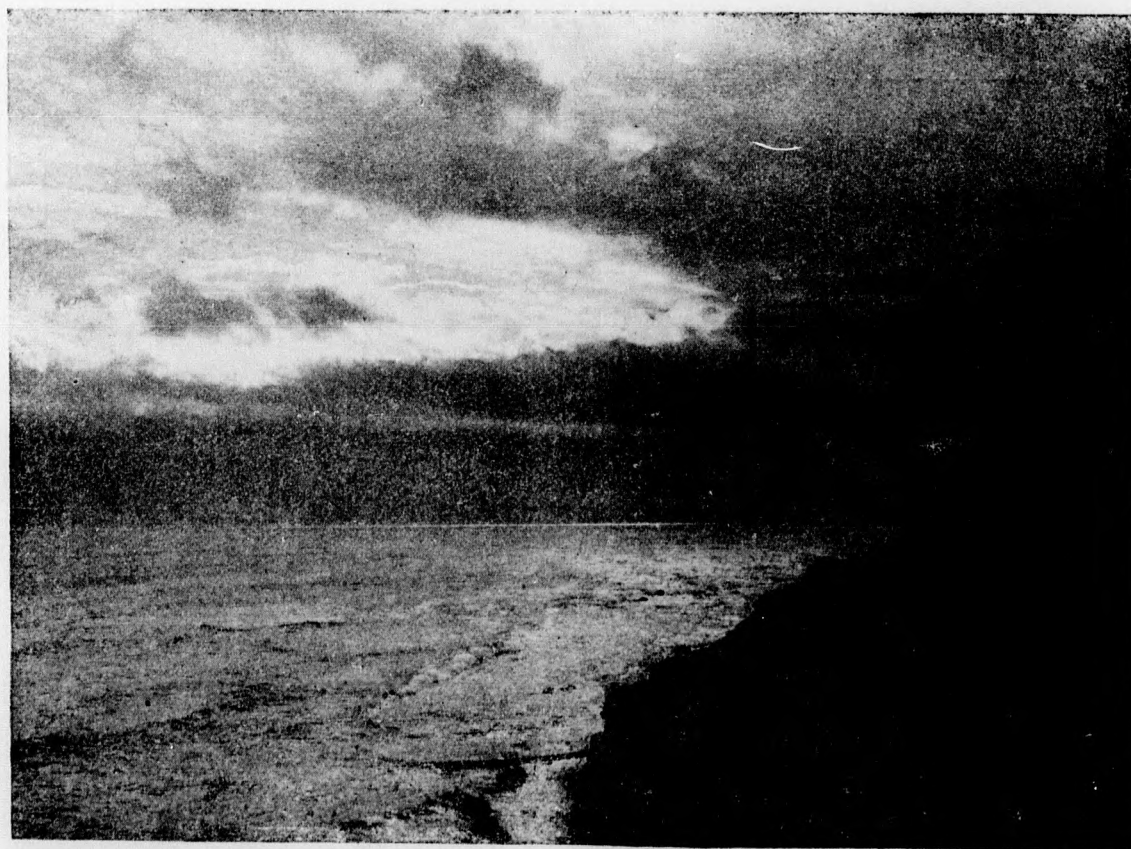
A nyár a fényképezés ideje; az őszi és téli azonban a reprodukcióé és vetítésé. Legalább ezt tartják általánosan.

Az amatőrök nagy tömege, melynek erős napfényre van szüksége, hogy felvételeket eszközölhessen, melynek messze földre kell utaznia, hogy motivumokat találjon, a melyek — mily sajátos dolog! — idehaza sehol fel nem lelhetők; igen, ez a nagy átlag szentül meg van győződve arról, hogy egyedül a nyár az az időszak, mely művészetük kultiválására alkalmas. És bizony meg is látszik e hitnek hatása. Csak úgy hemzsegnék mindenütt e szép művészetnek hívei, vidáman «csettintve» le mindent, a mit a véletlen utukba hoz. Hisz a világítási viszonyok olykedvezőek, hogy a félig-meddig helyes pillanatfelvételnek is okvetlenül sikerülnie kell. S a mint a nyár végéhez közelg, úgy fogy növekvő árnyokban a «buzgó» fényképezők serege, a készülékük nyugovóhelyére kerül s a természettel

együtt — mely már-már fehér hótakarója alá búvik — megkezdzi mélységes téli álmát.

Pedig mily kár, hogy a fényképező-gép porosodni kezd!...Éppen akkor, mikor az igazán szép és hálás motivumok kerülnek sorra. Az őszi és téli sokkal több változatosságot nyújtanak a művészfényképezőnek, mint a nyár. Gondoljunk csak az őszi flóra színeire, a lombzat sárgás, barnás s helyenként még zöldes színárnyalataira, a nyári dús, de gyakran egyhangú és túltömött lombzat helyébe lépő, élesebb és élesebb rajzu fa törzseire, ágaira, a fák karaktere eme hordozóira. És gondoljunk a késő őszi bokrok, berkek, erdők, mezők fel-felszálló ködeire, a hideg-csipős ízű zuzmarás képekre és végül azokra a fenségesen szép, végtelenül harmónikus és ez által oly hangulatos, hólepte téli tájakra: mindezek fényesen szólnak mellettünk, a kik azt állítjuk, hogy gépünkkel legalább is ugyanannyira kihasználhatjuk a tél motivumait, mint a nyárét.

Tagadhatatlan ugyan, hogy a zordabb évszakok úgy az amatőr kitartása, mint anyagkészletének minősége tekintetében nagyobb

Vihar a tengeren.

József Ágost kir. herczeg Ő fensége.

Víztükör.

Izabella kir. hercegasszony Ő fensége.

követelményeket szabnak. A világítási viszonyok kedvezőtlenebbekké válnak s ezért a kézből eszközölt tömeges csettentések helyébe jól átgondolt, tervszerű — állványról készített — időfelvételeknek kell lépniök. S hány-szor esik meg, hogy — a felvételekhez alkalmas helyet keresve — el-elátkozunk a fagyot, havat, ugyanazt, a mely az éppen alkotandó gyönyörűsége szép képhez segít bennünket. Hát a ki irtózik egy kis hideg-csípős levegőtől, a ki inkább sütkérezik otthon a kályha falánál, — annak nem is ajánlhatjuk a téli felvételeket. Mert hogy a jól befűtött kályha nem nagyon transzportábilis jószág!...

De nem kicsinylendők azok a követelmények sem, melyeket az őszi-téli képek felvételei a lemez minőségével szemben támasztanak. Az ős-

a maga különböző zöldes, sárgás és barnás színárnyalatú lombzatával mindenkéfelett megkívánja a jó színérzékeny (ortokromatikus) lemezt, mert csak az ilyen adja vissza — legalább a fény- és árnyalatfokokozatok tekintetében — a természetben látottat; azt, a mit szemünk nézett és megcsodált, — képünkön is.

Majd, mikor lombját veszi a fa és a színárnyalatok pompáját az előbb még lombelfödte, az ágak közt keresztül látszó mesés szépségű távlat pótolja, a jó színérzékeny lemez szüksége ismét előtérbe lép. S a felhőzetnek hatástemelő visszaadása hasonlóképen megköveteli a színérzékeny lemezt. Még egy igen zavaró tényező mutatkozik a felvételeknél s ez: a fényudvar (lichthof). A fénylő-csillogó távlat természetes következménye, a képen (főleg az előtérben) levő

Tópart.

Izabella kir. hercegasszony Ő fensége.

sötétebb részek túlsugárzása. U. i. teljesen sohasem kerülhető ki, hogy a fénysugarak a lemez rétegén át ne hatoljanak és a lemez hátsó üveglapjáról visszaverve (reflektálva) a lemez rétegét más helyen újra ne ériék. Ez aztán gyakran élelenségeknek, fényfoltoknak okozója, ha az ily sugaraknak fotokémiai hatását ki nem küszöböljük. Hogy ezt elérhessük, köztudomás szerint izolárlemezeket használunk. Színérzékeny (ortokromatikus) és fényudvarmentes (izolár-) lemez ma már oly megszokott, közkeletű fogalmak az amatőrök világában, hogy ezekről magukról semmi különös és új mondanivalója az embernek már nem akad. Mégis a tél beköszöntével nem hangsúlyozhatjuk s nem emlékeztethetünk eléggé arra, hogy megint itt az ideje annak, mikor ily anyaggal való felszerelés, felvételeink sikerének elsőrangú feltétele.

A ki tehát télen zuzmarás fákat, csillogó jégmezőket, hólepte tájakat akar felvenni, az épp oly szükségszerűen fog az «izolár»-lemezzel dolgozni, mint a mily okszerűen részesítette előnyben a

színérzékeny lemezeket a közönségesekkel szemben. A vastagon hólepte tájak fényképezésénél u. i. a legnagyobb elővigyázat mellett is könnyen megeshetik, hogy közönséges lemezt használva, a fényudvar a hólepel finom megszakításait, árnyalatait jóformán kitörli. Így pl. a kerékvágások, lábnyomok a hóban, az egyhangú fehérségű előteret oly élénkké tehetik, hogy már ez maga is a felvétel eszközlésére bírhat bennünket. Hiszen éppen a hólepelnek ily gyenge s finom megszakításaiban van a téli táj egyik legszebb sajátossága; az egész kép végtelen nyugalmat lehel, a nélkül mégis, hogy unalmassá válnék. De ha ily megszakítások teljesen hiányzanak, a kép egy csapással egyhangúvá lesz. Mily sajnálatos tehát, ha a lemez megválasztásában elkövetett hibánk mindezt a sok szépet s az e feletti örömmünket egy csapásra tönkre teszi.

Minden amatőr vesse tehát jól emlékezetébe, hogy különösen az őszi és téli felvételek követelik meg a lemezanyag különösen gondos megválasztását.

Az állvány gyakorlati használata.

Fénykép-felvételeinknél igen fontos szerepe van az állványnak. Különösen a beállított időfelvételeknél. S nem kicsinylendő annak a kérdésnek fontossága sem, hogy felvételeinknél mily magasra állítsuk állványunkat? Fontos ez különösen a ma használatos kettős rendszerű vagy anastigmatikus lencsék adta rajz, az előtér- és háttér proporciója s különösen a távlat helyességének szempontjából. A már több ízben felvetett kérdésre a legkülönbébb nyilatkozatok adták meg a választ. Így eltérnek a vélemények első sorban az iránt, hogy mily magasnak kell magának a czélszerű állványnak lennie? Tény az, hogy a legtöbb gyáros készítette állvány — a fémből valók éppúgy, mint a fából készütek — túlságosan alacsonyak. *Raykowski* szerint az állványnak oly magasnak kell lennie, hogy a reácsavart géppel együtt a fényképező szemének síkjába essék. E szempont a híres német-lengyelországi amatőr szerint már azért is figyelmet érdemel, mert

Hizlaló kúra.

Szilárd Béla dr.

ellenkező esetben a fényképezőnek — ha a felveendő képet a homályos üvegen látni akarja — folytonosan le-le kell hajolnia, a mi bizony nem a legkényelmesebb dolog. Ebből azt a következtetést vonja le, hogy a rendes állványnak (Normál-Stativ) 1½ méter magasnak kell lennie.

Ámde a kézi kamaráknál oly szívesen használt fémcső-állványok legjobb esetben is 130 cm. magasak. Vannak, akik azt állítják, hogy 140 cm. magasak is léteznek, ámde ilyeneket mindeztideig nem volt még szerencsénk látni.* Nem ártana tehát, ha az állványgyárak az állványokra — e tekintetben is — több figyelmet fordítanának. Magas állványokkal képesek vagyunk magas tárgyakat egész nagyságukban felvenni és ily állvánnyal a távlatot is helyesebben nyerjük.

Ezzel szemben Percy G. R. *Wright* «Mindenkinek megvannak a maga lábai» cím alatt a «The Amateur-Photographer»-ben következő czélszerű utbaigazításokat adja az állvány használatára nézve.

Mindenkin, a ki már más fényképezővel együtt dolgozott, a legkülönbébb, általuk megszokott sajátságokat vehetett észre. Különösen a gép helyzetének és a föld feletti magasságának megválasztásában érdekes a megfigyelés, hogy más-más amatőrök mint állítják fel kamarájukat. Egyik úgy, hogy a homályos üveg szemmagasságba jut, hogy — nézete szerint — a homályos üvegre vetett kép a szemelátta képhez hasonlóan keletkezzék. Csakhogy az objektív középponti helyzete mellett a kép sohasem teljesen hasonló a látotthoz, kivéve, ha

* Megjegyezzük, hogy igenis vannak oly állványok melyek a kívánt magassággal bírnak így a 3 részből álló H. *Stegemann*, Berlin gyártotta faállványok magassága 143 cm. és még több is.

Bussanai részlet

József Ágost kir. herceg Ő fensége.

Karácsonyi gondolatok.

Junga Sebő százados.

a lencsének hosszú gyújtávola és kis látszöge van. A szokásos kettős lencsés objektív és anasztigmátoknak oly nagy látászögük van, hogy az előtér helytelen arányokat nyer; az aránylag rövid gyújtótávolság pedig a távoli tárgyaknak összezsugorodását idézi elő s ez által értéküket, érvényesülésüket teljesen elnyomja, különösen ha a felette széles előtérrel összehasonlítjuk. Az előtér beállításával járó nehézségek kikerülése végett rendszerint felfelé «eltoljuk» az objektívet, a mi azonban — különösen az olcsóbb lencsénél — gyakran a lemezek sarkain való egyenlőtlen megvilágítására vezet. Érdekes előtérnél a nagy látszög felette kívánatos, de igen gyakran nem játszik az előtér nagy szerepe a képnek kompozíciójában és ilyenkor a gép számára előnyösebb helyzetet kell keresnünk. Persze, igen kellemes teljesen egyenes testtartás mellett dolgozni, mert különösen hosszabb ideig tartó beállítás hajlott testtartás mellett ugyancsak fárasztó. A gépnek szokásos állása ezek szerint körülbelül 120 cm. a föld színe felett, és pedig rendesen azért, mert a legtöbb állvány magasabbra ki sem húzható.

Talán a legkevésbé alkalmazott, de sok esetben a legczélszerűbb az a módszer, mely szerint a gép a föld feletti 60—90 cm. magasságban állítandó fel s igen képzett amatőrök vannak, kik azt állítják, hogy e helyzetből mindig a legkedvezőbb és legsikerültebb eredményeket érték el. Ez állításukat megerősíti csaknem valamennyi festőnek eljárása: ezek a szabadban való munkánál mindig ülő helyzetet foglalnak el és pedig nem első sorban kényelmi szempontból, hanem mert ezáltal az előtér és középtér (a kép tárgya) kedvező összhangzásba hozható és helyes távlat is nyerhető. Ezen alacsony helyzet néha-néha kényelmetlensége mellett lehet alkalmatlan is, ámde általánosságban sokkal kielégítőbb, mintha a gépet az állal egy magasságban állítjuk fel.

Nálunk e kérdéssel, — mely nemcsak a tájkép, hanem az arczképfényképezésre nézve is nagyfontosságú, — ez ideig vajmi keveset foglalkoztak amatőrjeink. Hogy az arczkép — de egyáltalán figurának — fényképezésénél a gépnek az állvány magassága által adott helyzete mennyire befolyásolja a vonalakat, azoknak a síkban és térben (távlat) való elhelyezkedését, kiviláglik legott, ha utalunk a «skurz»-ban felvett képekre. Az elrajzolás pedig a mennyire csak kerülhető, kerülendő is. Nem óhajtjuk nyíltan azt állítani, hogy az elrajzolás itt-ott nem lehet érdekes is, de tény az, hogy valószínűtlenné, s ezzel természetellenesé teszi a képet.

Már pedig, ha a többi művészeteknél fontos, a fotográfiánál egyenesen elengedhetetlen és első kellék — a természetesség. *M. B.*

Virágfakadás. Móricz Aladár dr

Amatőrök a tengeren.

(Saját tudósítónktól.)

Dower, 1904. október 15.

Még az ostendei kikötőben állott a hajó, a kapitány meg sem adta a jelet az indulásra, már kattogtak a «Bulls eye»-k. Néhány percz mulva meg volt rögzítve a fényképező gép lemezén a szárított hal-szagú kikötő, az ott horgonyzó belga királyi yacht, a parton nyüzsgő embertömeg, a legtűrelmesebb objectum: a felhőtelen ég és a legtűrelmetlenebb médium — e sorok szerény írója.

Úgy történt a dolog, hogy alacsony kar-székemet oda húztam a fedélzet szélére, a lapátok háza mellé, plaidembe burkolódtam és lábaimat felraktam a korlátra. Az igen rövidszárú pipát fogaim közé szorítva, belebámultam a végtelen síkba. Egy buza-virágkék-szemű miss, úgy látszik, az abszolút

Állj meg, ki vagy!?

Junga Sebő százados.

Mégse jön az a felváltás?

Junga Sebő százados.

nyugalmat látta bennem megtestesülve, lappangó léptekkel — a milyenekre csak egy prédára leső amatőr fényképész képes — megközelített és — nosza hát. Azóta ki tudja, mely londoni kiállításon simogatják képmásomat lágy női tekintetek sandwich és thea mellett.

Mindig nyugtalanságot érzek, ha engem fényképez valaki, akár önként állok a gép elé, akár akaratlanul kerülök a hártára, és ha valamikor nagy hatalomra jutok, oda fogok hatni, hogy kodifikáltassék a nemzetközi amatőr fényképezési jog, hogy megfoszszam szent Kodak követőit amaz élvezettől, hogy mitsem sejtő embertársai-kat minden lehető, de aránytalanul többször lehetetlen helyzetben — akaratuk ellenére — megörökítsék.

Hisz itt a természet ezerféle változatával: mennyi szebbnél-szebb anyag a fényképezésre!

Vásáron.

Junga Sebő százados.

Már a szabad tengeren vagyunk, a hol állítólag csak ég és víz látható! De mennyi változata van *ennek* az égnek és víznek. Az eget a fellegek vonulása, a vizet a hullámok alakulása minden perczen új változatban mutatja. A felhők lágyan úszva — útközből foszladozva — kelnek az angol partok felől s vonulnak el fejkünk felett a kontinens felé, melynek csak teljesen elmosódott szürke körvonalait inkább sejtje a fürkésző szem, semhogyan látná. Néha összefolynak, sűrűsödnek és gomolyodni kezdenek nehéz fehér tömegekben, miglen Aólus, a ki az északi tenger bejáratánál helyezkedett el, szét nem szórja azokat, mielőtt megöntözhetnék a fedélzetet

A part közelében nyugodt, locsogó tenger, melynek vize, ha csendes, ultramarinkék, azonnal haragos-zöldre válik, mihelyt beljebb jutunk, és a hullámok megkezdik játékukat a hajóval. Mily csábító képek az amatőrnek! A hullámok alakai fejlődése is gyönyörű és tanulmányra érdemes. A háttérben a víztükör teljesen simának látszik, míg legnagyobbak a hullámok egy-két kőhajításnyira a hajótól. A kormánylapát mögött a fehér tajték gyönyörű zománczczal vonja

be a víz színét, a hullámok taraját; a hajó lapátjai folyton ontják maguk alól azt a forrongó, örvénylő fehér zománczot.

A csatorna közepe táján minden amatőr-szem a víztükör egy pontjára irányul, ahol, daczára a legnagyobb igyekezetemnek, mit sem tudok észrevenni. Perczek telnek így el néma várakozásban, midőn hirtelen felbukkan a vízből egy idomtalan, hegyes orrban végződő fej, hogy csakhamar ismét elmerüljön. Most már sűrűn bukácsolnak fel a csatorna jókedvű lakói, a delfinek, és az amatőrök szaporán használják gépeiket. Némelykor, ha több állat is bukik felszínre, oly sűrűn kattognak a pillanatzárok, hogy egy rossz katonai sortűzet vélünk hallani valamely parányi garnizonban úrnapi körmenetkor.

A delfinek csak e helyütt tanyáznak és a kik gyakran teszik meg az utat át Angliába, már várják és régi ismerősként üdvözlük őket.

Öreg urak, asszonyságok, ifjak és gyermekek sűrűn szaladgálnak a drótnélküli táviró házikójának egy fülkéjébe, melyet a gyengéd figyelem átalakított sötétkamrává. Az angol született amatőr-fényképész és munkájának eredményei majd-

nem egyformán szépek, de a beállításnál, a helyzet és az alkalmas pillanat helyes megválasztásánál kitűnik: hol a kiválóbb művészi érzék és a gyakorlat. A kielégítő eredményt nagyban előmozdítják az értékes lencsékkel felszerelt, legkülönbébb gyártmányú, kivétel nélkül kitűnő gépek. Száraz lemezt — legnagyobb csodálkozásunkra — valamennyi egy és ugyanazt használt és pedig az angol «Gem» készítményeket, míg nálunk ahány ház — annyi lemez. A később látott gyönyörű eredmények után már kevésbé csodálkoztam ezen egyöntetűség felett a lemez megválasztása körül.

A fényképezésnek csak a beállított szürkület vetett véget, s minthogy az idő is hűvösre fordult, bevonultunk a terembe, hogy «Ginger beer» mellett elmélkedjünk tovább a fényképészetről és csak egyikünk, a legmakacsabb, daczolt kint a fedélzeten a holddal s várta, hogy mikor buvik az egy szépen átvilágított oly karakterű felhőfoslány mögé, a milyent ő már egy óra óta hiába vár.

Förstner Aladár.

A kis Lenczi.

Hruska Gyula.

A gémeskút.

Raabe Gusztáv Adof.

Új évnegyed és ezzel együtt második évfolyama kezdődik a mai számmal **Az Amatőrnek**. Mikor ezt jelentjük és egyben felhívjuk a magyar amatőröket, hogy sorakozzanak zászlónk alá, azt hisszük, joggal hivatkozhatunk rá, hogy **Az Amatőr nemcsak beváltotta programját, de annál jóval többet is adott.** A kik méltányolják azokat a nagy áldozatokat, melyeket az amatőrfotografiának művészi nivóra való emelése érdekében eddig hoztak, azokat kérjük: támogassák továbbra is lapunkat, újítsák meg előfizetéseiket és igyekezzenek *Az Amatőrnek* új híveket toborozni.

„Az Amatőr“ szerkesztősége.

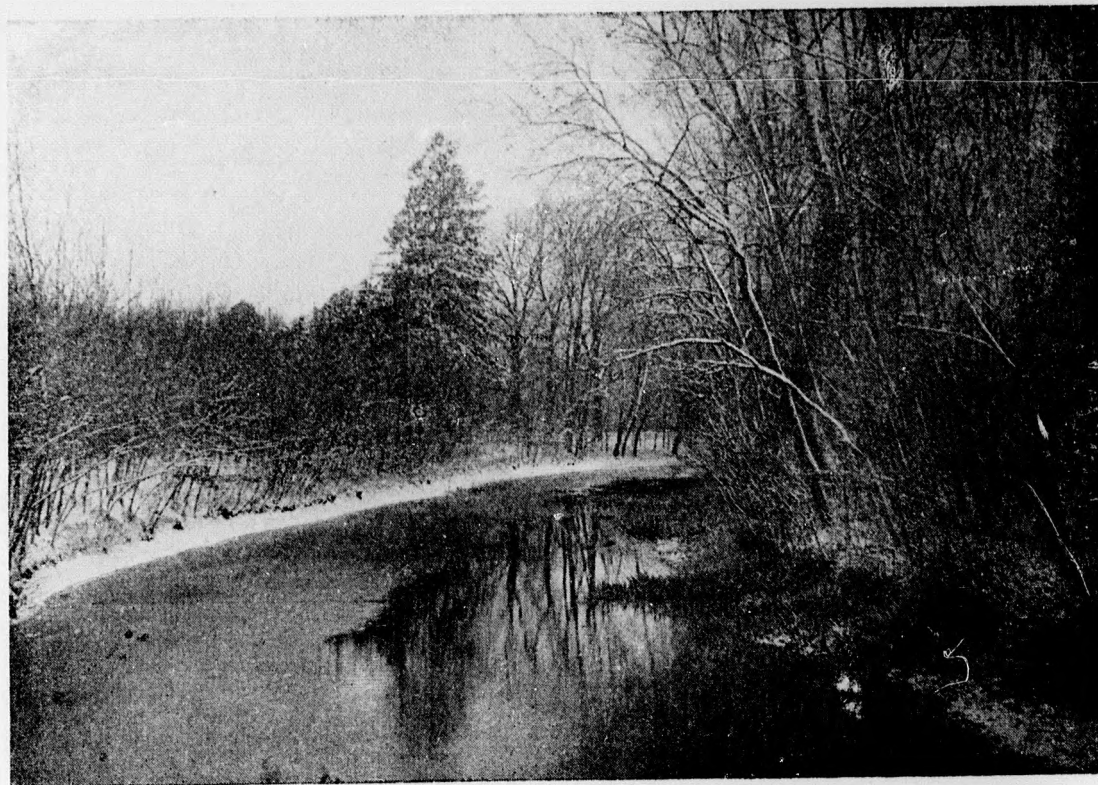
Budapest, VII., Király-utca 89.

«Az Amatőr» előfizetési ára:

egész évre...	14.—	K
fél évre ...	7.—	«
negyed évre ...	3.50	«
egyes szám ...	— .60	«

„Az Amatőr“ kiadóhivatala.

Budapest, V., Honvéd-utca 10.

Téli táj.

Marschall János dr.

Mai számunk.

— Az *Amatőr* karácsonyi ajándéka. —

Ezzel a számmal *Az Amatőr* II. évfolyamának 1., vagyis lapunk 7. számát s egyben *karácsonyi ajándékát* veszi az olvasó. Azt hisszük, jogos büszkeséggel mondhatjuk, hogy magyar képes lap ilyen művészi és gazdag albumot még sohasem nyújtott. Nemcsak az amatőr-fotografiadiadalát, *Az Amatőr* gyorsan kivívott és páratlan népszerűségét is jelenti, hogy illet és ennyit nyújthatunk már ilyen rövid fennállás után. De bizonyítja *Az Amatőr* hivatottságát az is, hogy irodalmunk legjelesebbjei, festőművészeink legjobbjai, a magyar társadalom elite-je s az amatőr-szakírók és fotografusok minden számottevő tényezője itt van zászlónk alatt. Hogy csak mai számunkra utaljunk, *József Ágost* főherceg, *Izabella* főhercegnő, *Esterházy Mihály* gróf, *Forgách István* gróf, *Bánffy Miklós* gróf — ki új belső fejlécünk művészi rajzával díszíti lapunkat — egyaránt megtisztelték *Az Amatőrt* képeikkel. Mi e kitüntetést mással nem viszonzhattuk, mint hogy igyekeztünk a művészi felvételeket művészi reprodukciókban megörökíteni, ami hogy ily rendkívüli módon sikerült, nagyrészt a *Herbst* Samu vezetése alatt álló legjobb magyar fotokémigrafikai intézet pompás berendezésének, művészi ízlésének és szaktudásának érdeme.

Ennek az igyekezetnek meg fogunk felelni a jövőben is, ha közönségünk az eddigi szeretettel fog továbbra is támogatni bennünket nehéz, de szép feladatunkban.

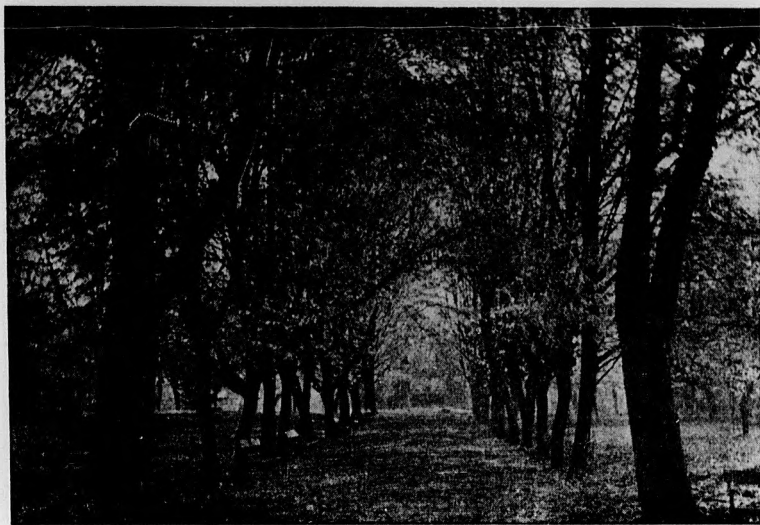
«*Az Amatőr*» mai számának tartalma a következő:

SZÖVEG:

Hock János: Ünnepi gondolatok. — *Walter Pater*: Művészeti elvek. — *Halasy Andor*: Arcstanulmányok a fényképezésben. — *Szildgyi Jenő*: Fotografiai témák. — *Szilárd Béla*: A színek fényképezéséről. — A fénykép mint illusztráció: *Grünwald Béla* (Róma), *Katona Nándor*, *Kernstock Károly*, *Vesztróczy Manó* festőművészek nyilatkozatai. — *Diner-Dénes József*: A fénykép és művészi látóképességünk. — *Dr. H. Erbe* (Berlin): Őszi és téli tájak fényképezése. — *M. B.*: Az állvány gyakorlati használata. — *Förstner Aladár*: Amatőrök a tengeren. — Előfizetési felhívás. — Fényképezési eljárások. — Hazai krónika. Amatőr-kiállítások. — Külföldi krónika. *Kelemen Frigyes Ottó dr.*: Berlini amatőrök. — Irodalom. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

KÉPEINK:

A címlapot festette: *Gabl István*. — A belső fejlécet rajzolta: *Bánffy Miklós gróf*. — Műmellékleteink: *Izabella kir. hercegasszony Ő fensége*: Erdő mélyén. — *Kohlman Artúr dr.*: Madonna. — *Forgách István gróf*: Szántás-vetés. — Szövegek: *Esterházy Mihály gróf*: Csendélet. — *Freund Zoltán*: Nyugalom. — *Szilárd Béla dr.*: Számadó-juhász Vajdán. — *Szilárd Béla dr.*: A tanyán. — *Révész Zoltán*: Dávid, A Klajn úr, Pista kocsis, Ferencz gondolkodik, Csavargó, Johann. — *Junga Sebő*: Nyugdíjban. — *Szilárd Béla dr.*: Őszi hangulat. — *Szilárd Béla dr.*: Egy kis pihenő. — *Junga Sebő*: Vitorlások a tengeren. — *Prokop Károly (Bécs)*: Aratók estebédje. — *Pálffy Mór dr.*: Margareták. — *József Ágost kir. herceg Ő fensége*: Bussana. — *Szilárd Béla dr.*: Kutyamosás. — *K. Lippich Elek dr.*: Mezőkövesdi család. — *K. Lippich Elek dr.*: Balatoni est. — *József Ágost kir. herceg Ő fensége*: Vihar a tengeren. — *Izabella kir. hercegasszony Ő fensége*: Vízitűkör. — *Izabella kir. hercegasszony Ő fensége*: Tópart. — *József Ágost kir. herceg Ő fensége*: Bussanai részlet. — *Szilárd Béla dr.*: Hizlaló kúra. — *Junga Sebő százados*: Karácsonyi gondolatok. — *Móricz Aladár dr.*: Virágtakadás. — *Junga Sebő százados*: Állj meg, ki vagy! ? . . . — *Junga Sebő százados*: Mégse jön az a felváltás? — *Junga Sebő százados*: Vásáron. — *Hruska Gyula*: A kis Lenczi. — *Raabe Gusztáv Adolf*: A gémeskút. — *Marschall János dr.*: Téli táj. — *Papp Gusztáv dr.*: Kődös út. — *Raabe Gusztáv Adolf*: Egyenlőtlen kilátások. — *Müller A. Bertalan*: Magány.

Ködös út.

Papp Gusztáv dr.

Fényképezési eljárások.

Magas hegyvidéki felvételek megvilágítása és előhívása. *Kufahl* dr. (Drezda) a «Photographische Rundschau» utóbbi számában közölt cikkével («A hegy-mászó fényképezőgépről») fényes bizonyosságát adta gazdag tapasztalatainak, melyeket e téren évek hosszú során keresztül folytatott tanulmányai és gyakorlata révén szerzett. Most ismét a nyilvánosság elé lép észleleteivel, melyeket a lemez megvilágítása, a felvétel anyaga és az alkalmazandó előhívási mód terén tapasztalt. Alábbiakban találja az olvasó annak a kéziratnak a kivonatát, mely szerkesztőségünknek közvetlenül beküldetett. A szerzőnek az a nézete, hogy a felvételt Perutz-féle ezüstoosinlemezen*) készítsük, mert ennek fényudvarképződése felette csekél, a megvilágítás tekintetében pedig meglehetősen szabad kezét enged. Másrészt pedig azért, mert kitűnő eredményekre vezet, ha a felvétel az Aarland tanár utasítása szerinti Voigtländer-féle «kompenzációs fényszűrőn» keresztül eszközöltetett. Ez által nemcsak a fényudvart, — mely különösen hegy és hó, vagy hegy és égbolt között lép fel, — kerüljük ki, hanem az összes finomságok, — így pl. a jégmező töredezettségének gyengéd kékes árnyéktonusai — is érvényesülnek. A jó hegyvidéki negativek létrehozásának súlypontja azonban azoknak előhívásában áll. A számba vehető világítási hibákra való tekintettel, a szerző kizárólag állósított előhívást (Standentwicklung) ajánl. A lemezek az előhívó folyadékban maradnak, míg a legsötétebb árnyalatokban is az összes részletek mutatkoznak. Az áthatolhatatlan feketeségek, vagyis a túlságosan fődött helyek a lemezen, alapos rögzítés és mosás után ammoniumpersulfattal legyöngíthetők. Ezen kezelési mód mégis gyakran veszélylyel jár a lemezre nézve s ezeknek biztos kikerülése végett a szerző az eljárásnak olyatén módosítását ajánlja, hogy az előhívást Bayer-féle acetonsulfittal hozzáadásával eszközöljük. A használati utasításban feltalálható recepte szerinti edinollal való előhívás és acetonsulfittal hozzáadása által minden világítási hiba kiegyenlítődik és úgy a helyesen, mint a túlságosan világított lemezekről teljesen egyenletes negativet nyerünk. A szerző továbbá kijelenti, hogy ez előhívási móddal folytatott hosszas kísérletezése alatt a lemezeknek elfátyolosodását vagy színeződését egyetlen egyszer sem volt képes megállapítani; sőt ily óvszabályok betartása mellett a papírosan is könnyen feldolgozható egyenletes képeknek egész

*) Nézetünk szerint megfelelőbb az izolár-lemez.

sorozatát nyerte. Az oly gyakorta ajánlott bromkáliumnak hozzáadása a szerző szerint könnyen elnyomja a részletek fejlődését és csúnya színű, kemény negativek keletkezésére vezet.

Fátyolos lemezek és papíroknak használhatóvá tétele. Az olyan lemezeknek helyreállítása — melyek hosszú fekvés által vagy más módon fátyolosak lettek, vagy hibásan világítottak meg — és ez által újabb felvételre alkalmassá tétele a fotokémiának régi problémáját képezi. Sok kiváló szakember foglalkozott e kérdéssel, a kísérleteknek egész tömegét eszközölték már, de hiába. Az egyszer megtámadott emulzióknak ugyanoly állapotba való visszaállítását mindaddig még senkinek sem sikerült elérnie. Mert ha már sikerült is a lemez fátyolát vagy a viágosság-reávetette képet eltávolítani s a lemezt újra érzékenynyé tenni, az eredeti érzékenységi fokot elérni és ezzel ismét azoknak a céloknak megfelelővé tenni a lemezt, melyre eredeti rétegének tulajdonságai képesítették — e problémát, — hiába — a következő sokat dícsért eljárás sem oldotta meg teljesen. Az előírása a következő:

1000 cm ³	forró víz
45 gr.	bromkalium
6 «	jodkalium

E sók feloldása után 100 gr. sósavat és 45 gr. ketted krómsavas káliumot (kaliumbichromatum) adunk az eddigi oldathoz s teljes oldásig folyton keverjük. Ebben az oldatban 10 percig áztatjuk a lemezt, azután addig mossuk, míg a krómnak sárga színe eltűnik. Végül pormentes *sötét* helyen szárítjuk. E lemezek közvetlen (contact) másolatokra hosszú megvilágítás mellett *tényleg* használhatók, de nem a gépen való felvételekhez és még hozzá a rendes világítási feltételek mellett. Megjegyezzük még — s ezt a kezdők kedvéért — hogy ily kezelésre csupán *még elő nem hívott lemezek* alkalmasak.

Amidol előhívó két oldatban. (Underberg előírása szerint.) Mindenekelőtt a következő összetételű tartaléksulfitoldatot készítjük el:

100 cm ³	forralt víz
15 gr.	vízmentes natriumsulfid
1 gr.	bromkálium.

Az előhívó normális világítású lemezeknek a következő:

0.5 gr.	amidol
10 cm ³	tartalék-sulfitoldat
100 cm ³	forralt víz.

A két oldatú előhívásra következő oldatokat készítjük el:

A) Az erőnek kifejlésztésére:

100 cm ³	víz
8 cm ³	tartalék-sulfitoldat
0.5 gr.	amidol.

B) A részletek előidézésére:

100 cm ³	víz
35 cm ³	tartalék-sulfitoldat
0.5 gr.	amidol.

A megvilágított lemezt először az A) folyadékba tesszük. Ha kevésbé volt megvilágítva, ebben az egy fürdőben teljesen előhívható. Ha kevésbé volt megvilágítva, akkor e fürdőben előbb kemény és erőteljes lesz. Ha már most B) fürdőbe is beletesszük, akkor az összes részletek az árnyékokban is előtűnnek.

Egyenlőtlen kilátások.

Raabe Gusztáv Adolf.

Hazai krónika.

Amatőr-kiállítások.

I.

Budapest, december havában.

«Aki meg tudja érteni a művészet igazságait, bele tud hatolni szívével, érzésével, annak titkaiba, azt *önmagdértszereti*, az művész, ha mindjárt a művészetet nem úzi is kenyérkereső foglalkozás gyanánt. Maguk e lelki és szellemi képességek, a művészetnek bármely ágával való foglalkozásából merített lelki gyönyörűség avatják őt művészé. Szóval: *az amatőr is művész, ha — művész*» . . .

Ezeket írta többek közt lapunk utóbbi számában egyik kiváló esztetikuskunk. E meghatározás igaz és találó voltát megpecsételi — gyakorlati bizonyosságot szolgáltatva — az a két kiállítás, mely szent karácsony hónapjában nyílt meg fővárosunkban. Közös vonása mindkettőnek, hogy a jótékony nemes jegyében születtek. S ha e kiállítások nem is kizárólag amatőr-fényképezők tárlatai is, bennünket, mint szintén amatőröket, felette érdekelnek.

Az *Országos Gyermekvéadó-Egyesület* javára rendezett «Jótékonycélú műkedvelői kiállítás» valósággal szenzációja téli évadunknak. Méltó feltűnést és érdeklődést keltett nemcsak a jótékonyágért lelkesülő, hanem a művészetek iránt érdeklődő nagyközönség körében is. A kiállítás, melyet december 10-én nyitott meg *József Ágost* kir. herceg és fenséges neje *Augusztia* kir. hercegnő, magas művészi nivójával a legnagyobb mértékben meglepte hivatásos művészeinket is.

A tárlat «clou»-ja *I. Ferencz József* Ő felségének, apostoli királyunknak 13 esztendő gyermek korában készített czeruza-rajza, mely a büszke hűbérúr előtt hódoló jobbagyot ábrázolja. Királyunkon kívül az uralkodó ház még hét taggal van képviselve, — u. m. *Augusztia, Mária Jozefa Mária Terézia, Izabella Erzsébet* kir. hercegnők, *Turn* és *Taxis* hercegné — *Margit* kir. hercegnő és *József Ágost* kir. herceg, a kik szebbnél-szebb, igazán művészi munkákkal gazdagították e szép tárlatot.

A fenségek kiállította tárgyak közül *Augusztia* kir. hercegnő festett fadoboza és asztalkái, — melyek a festőművészettel társult iparművészetnek remekei, — *Mária Jozefa* kir. hercegnő arcsképei, *Mária Terezia* kir. hercegnő megkapóan szép «Havasi rózsák»-ja, *Thurn* és *Taxis* hercegné — *Margit* kir. hercegnő — «Őszi kép» című olajfestménye finom és fejlett művészi ízlésről tanuskodnak. Mint a tárlat egyik fénypontjáról külön kell megemlékeznünk arról a kiválóan elsőrangú művészi alkotásról, melynek ihletett alkotója *Erzsébet* kir. hercegnő. «Tátrai gombák» a címe ez olajfestménynek, melynek bámulatosan friss színű, kitűnő technikája, művészies beállítása és erdei zamatos illatot lehelő levegője oly igazi tehetségről, nagy tudásról győz

meg bennünket, mely a hivatott művészek közé emeli a kir. hercegnőt.

Izabella kir. hercegasszonynak és *József Ágost* kir. hercegnek művészi fényképeire még későbbben visszatérünk.

A főúri műkedvelők — követve az udvar példáját — szintén szép számmal vettek részt a tárlaton. Az *Andrássy* Tivadar gróf nilusi és keleti tárgyú olajfestményei, valamint «Az Országház» és «Negrucza völgye» című képei elsőrangú ihletett művész műalkotásai és bármely vérbeli, hivatásos festőknek, de műcsarnoki tárlatainknak is becsületére válnának, nivóját emelnék. *Bánffy* Miklós gróf, kinek finom, diszkrét és sohasem túlzó, de mindig találó humorú karrikatúráiról már oly sokat hallottunk, ennek dacára is valóban meglepett bennünket e téren nyilvánuló tehetségével. Ily kitűnő jellemzést, azt a meglepő készséget és biztosságot — mely néhány vonallal teljes és karrikírozott külső és belső *jellemképet* képes adni — bármennyit is hallottunk már róla, őszintén szólva, ennyit nem vártunk. Annyi bizonyos, hogy *Apponyi* Albert grófnak, *Bülow* gróf német birodalmi kancellárnak, *Schwarzkoppen* tábornoknak, *Bánffy* Miklós grófnak (önkarrikatura) és még számos hazai és külföldi közéleti nagyságnak, valamint egyes foglalkozás típusainak kitűnő és jellemző s a mellett oly finom humorú karrikatúrát sem a hazai, sem a külföldi politikai és társadalmi éleclapokban nem igen láttunk. *Edelsheim Gyulai* Lipót báró — a kit e gyönyörű kiállítás rendezésének, gondolatának és a rendezéssel járó önfeláldozó fáradozásának érdeme is első sorban illet — úgy művészi tájképeivel, mint arczképtanulmányaival sok festőnek adhatna lecskét a művészi felfogás, beállítás, színezés és egyszerű eszközökkel, de nemes ízléssel és alapos tudással elérhető hatásról.

De a felsoroltakon kívül még igen sok művet kellene külön-külön méltatnunk. *Andrássy* Tivadarné grófné, *Hege-düs* Sándorné szoborművei, *Zichy* Klára grófnő nápolyi és cigányképei, a *Kaas* bárónők aquarelljei, *Széchenyi* Mária, a *Harrach* grófnők, *Odescalchi* és özv. *Windisch-Grätz* Lajosné hercegnők, *Széchenyi* Antalné grófné, *Teleki* Gyuláné grófné, *Feichtinger* Angela, *Zichy* Leona és Mária grófnők, *Bleyer* Erzsike festményei, *Gerliczy* Margit bárónő, *Apponyi* Sándorné grófnő, rajeczi *Burian* Irénke, *Deutsch* Olga és verőczei *Balázs* Vera pasztelljei, *Hertzka* Elza ízléses festett selyempárnái általánosan és méltán tetszettek.

Most pedig visszatérünk arra, a mi olvasóinkat e kiállításban első sorban érdekli: a kiállított amatőr-fényképekre. Első sorban sajnálattal állapítjuk meg a tényt, hogy bizony nagyon kevés a jótékony tárlaton résztvevő amatőr-fényképezők száma. Mindössze három. Hogy sok kitűnő amatőr-bajtársunk között ne akadt volna még néhány, a ki művészi becsú képeit e jótékony kiállításnak fel ne ajánlotta volna — ha tud róla — fel nem tételezhetjük. Reméljük, hogy a jövőben mi — a fotografus művészek — is kivesszük részünket a jótékonyág e szív- és ízlésnemesítő gyakorlásából.

De ha mennyiség tekintetében nem is kielégítő az eredmény, annál inkább az minőség tekintetében. *Izabella* kir. hercegasszony fényképei egytől-egyig a művészi fotográfia gyöngyei és őszintén örülünk, hogy végre volt alkalmunk láthatni azokat a művészi beállítási és kivitelű hangulatos magyar tájképeket, melyek sok művészi metsszettel kiállanak a versenyt. Úgy ezek, mint *József Ágost* kir. hercegnek művészi képsorozata a kiállítás vonzó erejét ugyancsak növelik. Ha még felemlítjük, hogy a harmadik kiállító *Esterházy* Mihály gróf, a budapesti Photo-Club lelkes elnöke, kinek neve és művészi fényképei nemcsak széles e hazában, de a külföldön is ismeretesek, akkor beszámoltunk mindarról az impresszióról, a mit e szép és

lélekemelő kiállításról a művészi fényképek egy részével — vidéki olvasóinkra is gondolva — magunkkal vittünk. E képek — melyeket lapunk más helyén közlünk — beszélnek helyettünk is! . . .

II.

A *Budapesti Leányegylet*, ez az aránylag fiatal s máris országos hírnevű társaság, mely egyesíti magában a főváros jobb köreinek leányait, szerencsésen megtalálta azt az arany középutat, mely gyönyörűen, okosan és hasznosan hidalja át a régi és feminista álláspontot. Eltekintve attól, hogy a mily módon *gyakorolja* a jót, az egészen individuális — nem segélyt ad, de kiképezteti a szegény leányokat arra az élethivatásra, melyre őket hajlamuk és tehetségük utalja — oly módon *szerzi is meg* a jótékonyaságához szükséges anyagi eszközöket, mely szinte kényszeríti tagjait — a modern leányokat — hogy igyekezzenek megfelelni az ideális leánytypus követelményeinek is, vagyis tanuljanak meg dolgozni. Kiállításokat rendez ugyanis, melyeknek — a jótékony cél érdekében — vásári karaktere van ugyan, de a melyeknek ipari, helyesebben iparművészeti és művészi anyagát tagjai: a leányok készítik és adják el, persze olyan árakon, a milyenek az ilyen exquisit munkákat megilletik.

A múlt héten *magyar vásár* címen mutatott be az egyesület amatőr-kiállítást a Váci-utca 9. számú ház egy nagy üvegtetős termében, meglepően artisztikus rendezéssel, mely az egylet művészelkű és szép elnöknőjének: madarasi *Beck* Ilonának kiváló ízlését dicséri. A vásár magyar karakterét egész sereg korhű kosztümbe és festői népviseletbe bújtatott bábu, etnografiai hűséggel megkonstruált paraszt-szoba berendezés, vásári bódé, apró kazettának feldolgozott tulipános láda s magyar parasztszorszám adta meg, de a nemzeti jelleg mellett súlyt vetettek a tárgyak művészi karakterére is. Ily módon igazi műtárgyakban sincs hiány az eredeti ötletű kiállításon, annál kevésbbé, mert komoly képpel és szoborral egész sereg művésznünk kedveskedett a rendezőségnek: *Kallós Ede, Telcs, Bezerédy, Knopp, Glatter, Hány Gyula, Vészi Margit, Bér Dezső* és mások.

A százával összehalmozott bájos apróságok alkotóit is szívesen felsorolnók, ha ez egyáltalán kivihető lenne, de meg kell elégednünk azzal, hogy csak azokat említsük meg, a kik feltűnőbb vagy különösen művészi munkákkal szerepelnek a vásáron. Így bármely hivatásos iparművésznünk is becsületére válnának *Beck* Ilona festett és intarziás álló órái, a *Viola* Etelka és *Leopold* Irén applikált és festett selyemtárczái, *Justh* Ilonka parasztkosztümie, *Beck* Sári és *Friedmann* Lilly antikba stilizált könyvtáblái, *Strasser* Elza Mátyás-korabeli lovas úrasszonyának köntöse, *Leipniker* Magda székely háza, *Wellisch* Erzszi magyar kunyhója és *Bánóczi* Margit miniatűr mézeskalácsos-sátora, melyet különben *Mezey* Elza nagyban is megcsinált frappáns ötletességgel. Oly feltűnően ízlésesek és elmésen megkonstruáltak a *Deutsch* Marianne, *Politzer* Margit, *Heim* Anna, *Weisz* Elly, *Leiner* Ilona, *Heller* Gitta, *Auspitz* Ilma és *Lányi* Sylvia babakosztümjei is, valamint finomak és artisztikusak a verőczei *Baldzs* Vera pasztelljei, melyek különben már hivatalos tárlatokon is elismerést arattak.

A *Tóth* Béla tanácsára kiállított amatőr-fényképek száma itt is alig haladta meg a 20—30-at. De ezek között néhány igen szép és művészi képét láttunk. Ilyenek elsősorban a *Beck* Ilona, *Nagy* Gyula, *Hruska* Gyula, *Novomeszky* Imre (Fehértemplom) magyar tárgyú tájképei és zsánerjei, szegedi *Lukács* János tengeri tájképei és «Az éjjeli menedék-helyen» című tanulmány, melyet *Kohlman* Artúr dr. ajánlott fel «Az Amatőr» szerkesztősége nevében.

Magány.

Müller A. Bertalan.

Külföldi krónika.

Berlini amatőrök.

— Saját tudósítónktól. —

Berlin, 1904. december havában.

A «*Freie Photographische Gesellschaft zu Berlin*» a német birodalomnak talán legtekintélyesebb amatőr-egyesülete. Fényes és a fényképezés modern követelményeinek minden tekintetben megfelelő berendezésű egyesületi helyiségei is a város egyik legelőkelőbb helyén, az Unter den Linden-en vannak. Mikor e helyiségekben először megjelentem, az elem táruló kép legott meggyőzött arról, hogy «Az Amatőr» utóbbi «A fényképezés télen» című cikkében mily sok volt az igazság. Daczára a téli évszaknak, a folytonosan ködös napoknak, a sok mulatságnak, színházi ujdonságoknak, fényes hangversenyeknek és számos egyéb szórakozásnak, melylyel e modern metropolis a téli szezon idején a lakosságnak szolgál, a helyiségek népesek, mozgalmasak voltak. Mindenki dolgozott. A jelenlevő tagok egy része felvételeket eszközölt a műteremben, mialatt mások segédkeztek a felvételnél. Mások előhívták már kész felvételeiket a mintaberedezésű laboratóriumokban. Ismét mások nagyítottak a nagyítási helyiségben.

De főleg meglepett azoknak nagy száma, a kik gummyomatoknak készítésével (a papiros kikészítésével, u. n. előpreparálással, másolással vagy előhívással) voltak elfoglalva. Ezeknek nagy száma arról győzött meg, hogy a gummyomás technikájának a németek között felette sok híve van. A készülő s részben vagy egészen elkészült munkák pedig arról, hogy e kör tagjai e technikának minden csinját-binját ismerik. Képeiknek két sajátossága ötlött szemembe; az egyiket azok nagy méreteiben, a másikat — a talán már e körülményből folyó — foltokban való hatásra törekvésben jelölhetném meg. Azt azonban — néhány, bár érdekes túlzást nem tekintve — megállapíthattam, hogy oly képek készülnek az amatőröknek e műhelyében, melyek a közeli kiállításokon méltó feltűnést fognak kelteni. S én remélem, hogy ezek közül legalább néhányat jó ismerősként fogok a budapesti

Photo-Clubnak jövő évben rendezendő nemzetközi kiállításán vizionálható. Ami meglepett, az az olvasóteremnek felette népes volta s szakkönyvtárak gazdagsága volt. Az olvasóteremben a könyvek, illusztrált folyóiratokban elmerült tagok órák hosszat is időznek. Csakhamar megismerkedtem az egyes tagokkal is, a kiknek az egyesület egyik elnöke, *Goerke* Ferencz, a berlini Urania színház igazgatója mutatott be. A szívélyes fogadtatás s az eddig látottakból levont tanulságok után azzal búcsúztunk el, hogy a legközelebbi egyesületi «eseményről» meghívó útján értesíteni fognak.

A meghívás nem késett sokáig. Szóltott pedig egy, az «Architekten Haus»-ban rendezett kiállításra, melyen Németország legjobb nevű czégei állították ki — és részben mutatták is be — maguk gyártotta vetítő és nagyító készülékeit. A teljesen nyilvános bemutató-estélyen, melyet a kiállítás második napján rendeztek, Berlin előkelő társasága, a születés- és pénzarisztokrácia és a tudósok világa tekintélyes számban volt képviselve. S a hány készülék, annyiféle fényforrás, világító test. Zizegett a villanyos ívlámpa, mely az acetylén és az újonnan feltalált «Mita» reform fénynyel oly vakító világosságot terjesztett, hogy szemünk már-már belefáradt. Végre elsötétedett az óriási terem s megkezdődött az előadás.

A gépek körül az illető gyár kiküldött képviselői sürögtek-forogtak. A jeni *Zeiss* cég egy új szerkezetű *Epidiaskop* mutatott be. Ennek kitűnő objektívje, 30 ampères ívlámpája a képeknek egyenletes és rendkívül éles megvilágítását s ezzel kitűnő nagyítások, reprodukciók készítését s diaposzitivoknak tökéletes vetítését teszi lehetségessé. A vetített képek közül különösen érdekesek s tanulságosak voltak a vásznon megjelent pillangógyűjtemény, fémérczek, órák szerkezete stb. De általános tetszést arattak a szebbnél-szebb művészi beállítású hangulatos tájképek is. A gép szerkezete és kivitele kiválóan finom. Mégis meglepett e készüléknek magas (2.000 M.) ára. Hasonló gépet mutatott be a Schmidt és Haensch berlini cég, bár egyszerűbb kivitelben, de olcsóbb árban is. Az egyik felette érdekes gépet — sajnos — nem lehetett működtetni, mert a sokféle és vakító fényforrások közül egy sem volt elég erős. E készülék a *Goerz*-cégnek háromszínű fényképek vetítésére szolgáló gépe volt. A «Projektion G. m. b. H.» cég egy «Családi kinematográf»-nak elnevezett készüléket mutatott be. Ennek felette olcsó árát (240 márka), nagyon egyszerű kezelésűsége a villany-, mint acetylén vagy gázfényre alkalmazhatóságát s az otthoni használatra alkalmas voltát mindenki elismerte. Feltűnt a drezdai *Ernemann* cégnek amatőrök részére alkalmas kinematográfja, mely 6×9 cm. nagyságú s 150 márkába kerül. Előnye, hogy vele úgy a felvételek eszközölhetők, mint egyúttal a felvételek kinematografikus visszaadására, vetítésére is alkalmas. A gépen — beállítás után — egy forgantyút forgatunk, miközben a gépen levő 70 méteres szalagon annyi kép keletkezik, a mennyi csak reá fér. A negativekről diaposzitivok készítenők, melyek ugyanazon lencse által forgatás közben kinematografikus képet adnak.

Előadás után úgy a működésükben bemutatott, mint a többi kiállított gépeket nagy érdeklődéssel szemlélte a közönség és élénk eszmecsere fejlődött ki az egyes gépek előnyei és hátrányai körül. Abban azonban valamennyien egyetértettünk, hogy a látottakból sokat tanultunk s hogy a fényképezés ipara újabban ismét óriásit haladt s halad találmányról-találmányra — a tökéletesedés felé.

Kelemen Frigyes Ottó dr.

IRODALOM.

Bessenyei I. Fényképek előállítása	1.20
Moller M. A fotografálás elemei	4.—
Sajóhelyi B. Fotografálás	—60
Schmidt F. A gyakorlati fotográfia kézikönyve. Kötve	6.—
Allilm M. Die Grundlinien der Amateur-Photographie. Ein kleines Handbuch für Anfänger und Geübte ...	3.—
— — Die Photographie	1.80
Anschütz O. Die Photographie im Hause. Lehrbuch für Amateure. I. Das Porträt.	3.60
Bühler C. Kleines Lehrbuch der Photographie. Zur Selbst- belehrung	1.20
Burton W. K. ABC der modernen Photographie	1.80
Dawid L. Ratgeber für Anfänger im Photographieren ...	1.80
— — Die Moment-Photographie	9.60
Emmerich G. H. Werkstatt des Photographen. Ein Hand- buch für Photographen und Reproduktionstechniker, mit 12 Tafeln u. 255 Abbildungen im Text (1904.) kötete	9.60
Eder J. M. Ausführliches Handbuch der Photographie. I. Thl. I Hälfte. (A II—IV. kötet is megjelent.) ...	14.40
Gut Licht. Jahrbuch und Almanach für Liebhaberphoto- graphen. Redig. v. Schnauss. XI. Band. 1905. Füzve 1.80, kötve	2.16
Günzel G. Die Amateurphotographie	1.20
Hanneke P. Die Herstellung von Diapositionen zu Projek- tionszwecken	3.—
Hauberrisser G. Wie erlangt man brillante Negative und schöne Abdrücke. 13. Aufl.	1.50
Halm E. Photographie bei künstlichem Licht	3.—
Jahrbuch für Photographie und Reproductions, technisch f. 1904. Herausg. J. M. Eder	9.60
L'Année photographique 1904	3.60
Annuaire Général et International de la Photographie 1904. Kötve	6.—
The American Annual of Photographiy 1904	6.—
König E. Die Farben-Photographie	3.—
Lettner G. Skioptikon, Einführung in die Projektionskunst. 3-te Auflage	1.80
Loescher. Leitfaden der Landschafts-Photographie	4.32
Mecznar S. A műkedvelő fényképezés kézikönyve Külö- nös tekintettel kezdőkre. 28 képpel és 4 kép- melléklettel	3.20
Miethe A. Lehrbuch der praktischen Photographie. 2. kiadás.	12.—
Schnauss H. Die Blitzlicht-Photographie. 3. kiadás ...	4.20
— — Photographischer Zeitvertreib. 7. kiadás	4.80
Schnauss J. Leitfaden der Photographie	3.—
Spörl H. Praktische Rezeptsammlung für Fach- und Amateurphotographen	3.60
Vogel E. Taschenbuch der praktischen Photographie. 11. kiadás.	3.—
Vogel H. W. Handbuch der Photographie. 4 kötet ...	54.—
— — Photographie	3.—
Wagner A. Műkedvelő fotografálás	—20
Trutat. Le Cliché photographique	4.20
— — Les Procédés pigmentaires	1.50
Rouyer. La Gomme Bricksamatör	2.40

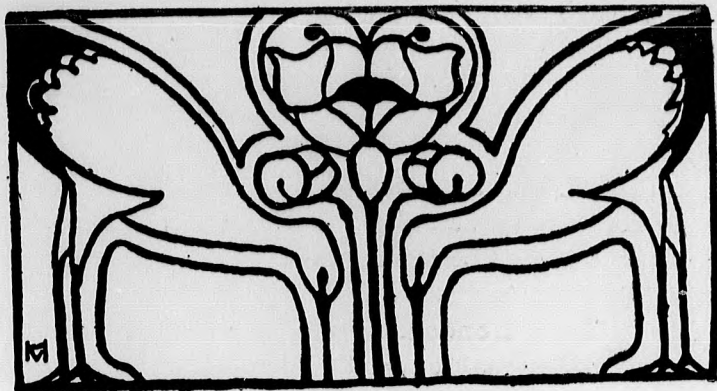
Folyóiratok.

«Az Amatör»	1/4 évre	3.50
Amateur-Photograph. Monatsblatt	1/4 évre	1.50
Mitteilungen, photographische. 24 füzet évenként, 1/4 évre		3.60
Photographen-Zeitung, allgemeine v. Miethe, 52 szám évenként	1/4 évre	3.—
Ratgeber für Amateurphotographen. 24 szám évenként, 1/4 évre		—96
Wochenblatt, photographische von Gaedicke. 52 szám évenként	1/4 évre	3.—
Bulletin de la Société française de photographie. 24 szám évenként		21.84
Amateur Photographer. 52 szám évenként, egész évre		15.24
British Journal of Photography. 52 szám évenként egész évre		14.40
Photography. 52 szám évenként	egész évre	9.60

E művek és folyóiratok állandóan raktáron van-
nak, vagy megrendelhetők

TOLDI LAJOS könyvkereskedésében

Budapest, II. ker., Fő-utca 2. sz.

Szerkesztői üzenetek.

«Az Amatőr» minden számában a szöveg között elsőrangú illusztrációk foglalnak helyet.

«Az Amatőr» minden száma egy, esetleg több műmelléklettel jelenik meg.

E rovatban a szerkesztőség készséggel ad szakszerű felvilágosítást minden hozzá intézett, a fényképezésre vonatkozó kérdésben.

Kérjük lapunk barátait, hogy amatőr-ismerőseik címét velünk, lapunk terjesztése céljából, közölni szíveskedjenek.

Kérjük t. olvasóinkat, hogy képeik beküldésénél szíveskedjenek velünk tudatni mindazt, a mi a kép keletkezésére vonatkozik. Tehát így pl.: Milyen géppel, lencsével, zárral, nyílással készítették képüket, mily időben, mekkora megvilágítási idő mellett, hol vagy honnan, milyen lemezen vagy filmen készült a

felvétel. Minő előhívóval, meddig hívták azt elő; milyen papíron másolták. Erősítve, gyengítve lett-e a lemez és mivel. Szóval mindazt, a mire még *híven* emlékeznek.

K. L. L., Budapest. A beküldött képeket köszönettel vettük és felette örülünk, hogy módunkban van azokból már e számunkban is néhányat közölhetni. Elismerése, melylyel lapunknak adózni méltóztatik, igazán jól esett nekünk, akik eddig is arra törekedtünk, hogy olvasóinknak minden erőnk s tehetségünkkel telő ízléses, irodalmi nivón álló szaklapot adjunk. De nem titkolhatjuk el örömünket a kilátásba helyezett cikkek felett sem s reméljük, de őszintén kívánjuk is, hogy a — sajnos — megrongált egészségi állapot *mielőbb* helyreálljon. Engedje meg, hogy már előre is örüljünk újabb kiváló munkatársunknak.

G. J. Kolozsvár. A beküldött képeket köszönjük, s mint-hogy azok kritikáját kéri, azt őszintén a következőkben foglaljuk össze: Reprodukciókat idegen képekről, főleg festők képeinek fényképmásolatairól nem közölhetünk már csak azért sem, mert akkor ellentétbe jutnánk mindazokkal az esztétikai cikkekben kifejtett elvekkkel, melyek lapunkban eddig is már megjelentek s a melyek szerint a fényképezésben az individualitásra fektetjük a fősúlyt. Már pedig a reprodukció terén ez teljesen lehetetlen. A kép készen van Ön előtt, azon Ön mit sem változtathat többé. S akár Ön, akár más félig-meddig exponálni, előhívni s másolni tudó végzi el e munkát, az egyforma lesz. A többire nézve megemlítjük, hogy azok igen jól sikerült «amatőr-felvételek» — a mint azt a közfelfogás elkeresztelte — az abbaziai képtől némi artisztikus jelleg sem vitatható el, de a téma már nem új s a képes levelezőlapokon is gyakran feldolgozott. Mégis — ha e képeknél jobbak birtokában nincsenek s útmutatásaink nyomán jobbakat a közel jövőben készíteni nem remél — ezekből is egy-kettőt alkalmilag kiadhatunk. Azt hisszük, azonban erre szükség nem lesz, mert nemsokára — «Az Amatőr»-rel lépést tartva — igazán értékes s minden kritikát kiálló képeket juttat hozzánk.

Actien-Gesellschaft für Anilin-Fabrikation, Photogr. Abtheilung — Berlin SO. 36.

„Agfa“-védjegy

„Agfa“-előhívó poralakban.

„Agfa“-védjegy

Szabadalmazva.

Metol-, Agfa Elsőrangú Rapid-előhívó, a képet nemesak gyorsan, hanem egyuttal nagy erőteljesen és az arnyékokban is minden részletet kihoz. Különösen műterem és pillanatfelvételekre alkalmas, oldatának jelentékeny fedőképességével és nagymérvű tartósságával fogva sűrűn alkalmazzák brómezüstpapírosok előhívására is. Nagy előszeretettel használják a metolt hydrochinonnal keverve. Gondosan kipróbált recipéje található az „Agfa“-kezikönyvben.

Paramidophenol Szénsavas alkáliakkal lassan, de felette tisztán, ellenben kausztikus alkáliakkal gyorsan és felette erőteljesen hív elő. Különösen ajánlható brómezüstpapírok előhívására.

Glycin-, Agfa Felette tisztán hív elő és hatóképessége nagyfokban lefokozható. Kész oldata nagyon tartós és gyakran használható. Glycin különösen álló-előhívásra alkalmas.

Amidol-, Agfa Rapid előhívó minden különös alkália nélkül, Natriumsulfitnak egyedüli hozzátétele által is már fokozhatjuk előhívási képességét. Amidol tehát már ez oknál fogva egyáltalán nem támadja meg sem az ujjakat, sem a lemeztérteget. Gyorsan és jó lefokozással dolgozik. Nagyon alkalmas úgy brómezüstpapírosokra, mint diapositívekre.

Ortol-, Agfa Tisztán, átlátszóan és mégis erősen fedően dolgozik.

Eredeti palackokban:

à	25	50	100	250	500	1000 gr.
Kor.	2.60	4.80	9.—	21.—	41.—	81.40

Továbbá:

Imogen-Sulfit (Ára 1. alatt.) Könnyű kezelés. Csak szóda-oldat hozzáadagolása által. Tisztán és brillánsan dolgozik; felette modulációképes. Úgy poralakban tartós. Ujjakat és a zselatin-rétegeket nem festi meg. Úgy negatív, mint pozitív eljárásban egyaránt jó eredményre vezet. Kitűnően helyettesíti a már elavult vas-előhívót.

Eredeti csomagok ára:

à	25	50	100	250	500	1000 gr.
(1) Kor.	— .70	1.20	2.—	4.35	7.80	15.—
(2) “	1.20	2.10	3.60	7.80	15.—	29.50

Eikonogen (Ára 2. alatt) Kitűnően alkalmas műterem és mesterséges fényforrás melletti felvételekre. A bántó ellentéteket kiegyenlíti és jól ábrázolt harmónikus nagy lemezeket ad. Hamuzsírral, vagy szódával is úgy telített, mint két oldatban is, nikoeogen és alkália különválasztva, egyaránt elkészíthető.

Beszerezhető az összes
fényképezési szaküzletekben.

D. J., Pécs. Soraira válaszolva értesítjük, hogy állítólag beküldött képei mai napig sem érkeztek meg s így a pótlólagos elkeresztelésnek hasznát nem vehettük. Pedig ha a címekből lehet következtetni, kedves kis zsánert kaptunk volna az «Érik a ribizke» címűben. Kérjük tehát, hogy a képeket — ha ajánlva küldte volna be: a postán reklamálja meg, ellenkező esetben pedig *újra* méltóztassék beküldeni.

H. C. Guido, Budapest. Sajnálkozással mondunk le a reményről, hogy lapunk II. évfolyama első számának nivóját az Ön cikkével nem emelhetjük, de köszönjük szíves ígérését, melylyel a jövőben való támogatást kilátásba helyezte. Sokszorosításhoz bármily papíron készült másolat jó — ha jó. Reméljük, hogy az ezúttal elmaradt képeket sem kell majd sokáig nélkülöznünk s módunkban lesz azokat olvasóinkkal is mihamarabb megismertetni.

P. E., Pozsony. Most már értjük az eljárás lényegét. Multkori soraiban azonban a színtadó festékport ki méltóztatott a velünk közölt ismertetésből felejtetni. Kisérleteinek eredményét kíváncsian várjuk. A természetes színekben való fényképezés problémája Önön kívül is sokakat foglalkoztat, ámde teljesen kielégítő eredmény ez ideig egyetlen eljárással sem volt elérhető. Nézetünk szerint mégis a többszínű gumminyomás — persze az eljárás teljes ismerése és kifejlett színérzék mellett — vezethet még a legjobb eredményre.

Sch. J., Sátoralja-Újhely. A beküldött képes levelezőlapok éppen csak képes levelezőlap díszítésére alkalmas felvételek, és bizony «Az Amatőr» illusztrációnális nivójának leszállítása nélkül nem közölhetők. De ha vannak Önnek művészibb képei is, küldje be nekünk s ha megütik a mértéket, szívesen kiadjuk.

L-y C-n, Csíkszereda. A «Gem»-lemezeket egy angol részvénytársaság gyártja s ha érdeklí véleményünk, utalunk a lapunk 3-ik számában megjelent kis ismertetésre.

S-y S-1, Ágostonfalva. A kért mutatványszámokat elküldtük a velünk közölt címekre.

F. J., H-Nádudvar. Képeim ismét a régi hibák mutatkoznak. A pöz és ismét az a pöz. Vagy talán nem néznek be valamennyien az objektívbe, feszengve, mimelve, pözölve, várva a dicső megörökítő pillanatot? «Őszi szántás» című képét egyenes és szabályos beállítása teszi művésziatlenné. Minthogy a «Nagymosás» című képén e hibák kisebb mértékben vannak csak meg, ellenben a világítás művészi hatásai szépek, azt kiadjuk.

M-ch B-a, London. A lapot megküldtük, a tudósításokat, melyeket a «Royal Photographic Society» kiállításáról és vetítő estélyeiről helyezett kilátásba, sajnálattal még mindig nélkülözzük.

M. J. dr. Böös. Eddigi szíves fáradozását, valamint a jövőre kilátásba helyezett támogatást köszönjük.

«Az Amatőr» szerkesztői üzeneteiben felvilágosítást ad minden hozzá intézett, a fényképezésre vonatkozó kérdésre.

A ki tehát a fotografálás elemeivel meg akar ismerkedni; a ki maga is szép fényképeket akar készíteni; a ki a művészi fényképezés fokára akar emelkedni; a ki a magyar és külföldi fényképezők műveit meg akarja ismerni: az fizessen elő «Az Amatőr» művészi fényképezési folyóiratra.

«Az Amatőr» kéthetenként jelenik meg.

Szerkesztő: Kohlman Artúr dr.

Kiadja: A szerkesztőség.

Szerkesztőség: Budapest, VII., Király-u. 89.

Kiadóhivatal: Budapest, V., Honvéd-u. 10.

Uj könyvek amatőrök részére!

Éppen most jelent meg:

Deutscher Camera-Almanach 1905.

Évkönyv amatőr-fényképezők részére.

Kiváló amatőrök közreműködésével kiadta Fritz Loescher. Vaskos, kb. 250 oldalas, nyolczadrét kötet, szórakoztató és tanulságos tartalommal. A kötetet mintegy 140 igen szép felvétel reprodukciója díszíti, köztük egy gravür. A könyv fedele művészies kivitelű. Ára 3.50 márka. Vászonszövetben 4 márka.

Photographisches Unterhaltungsbuch.

Gyakorlati útmutatás, érdekes és könnyen eszközölhető fényképezési munkálatok végzésére. Irta A. Parzer-Mühlbacher. 105 tanulságos képpel a szöveg között és 16 táblával. Ára fűzve 3.60 márka, egész vászonban 4.50 márka.

Dr. E. Vogel's Taschenbuch der Photographie.

12. átnézett kiadás. 37-ik ezertől 42-ik ezerig. Ára kötve 2.50 márka. Vezérfonal kezdők és előrehaladottak részére. Gazdagon illusztrálva. A legjobb könyv a maga nemében. Átnézve s kiegészítve egészen a legújabb időkig.

Camera-Kunst. 84 reprodukció kiváló művészi fényképek után, elsórangu szakírók érdekes cikkeivel. Díszes negyedréti kötet divatos papiros-kötésben. Ára 4.50 márka, egész vászonban 5.50 márka. Rendkívül érdekes munka minden fényképező részére! Pazar kiállítás! Értékes tartalom!

Leitfaden der Landschafts-Photographie.

Irta Fritz Loescher. 2-ik újonnan átdolgozott kiadás, 27 tanulságos táblával. Ára fűzve 3.60 márka, kötve 4.50 márka. A táj-fényképezés alapvető munkája. Tanulságos minden amatőr részére.

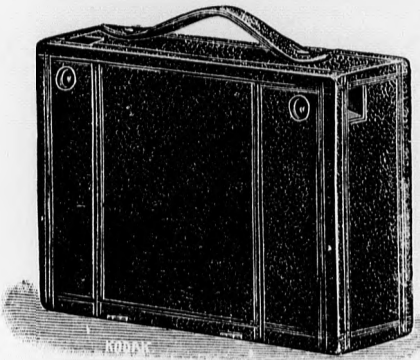
Die Bildnis-Photographie.

Irta Fritz Loescher. Utmutató szakemberek és amatőrök részére. 94 kép-példával. Ára fűzve 4.50 márka, kötve 5.50 márka. A szerző ezen új munkája mindazoknak, akik művészi, élethű képekre törekednek, kitűnő vezetője lesz és nagy hasznukra fog szolgálni.

Ezen művek kaphatók minden könyvkereskedésben és az árak beküldése mellett megrendelhetők közvetlenül a kiadónál is:

Gustav Schmidt in Berlin W. 10, Königin Augustastrasse 28.

Pohlenz Klapp-Kamara Exakt 9:12

Exakt
Exakt
Exakt
Exakt

ma a kor legjobb és ár tekintetében is a legolcsóbb redőnyzáros gépe. Kivülről eltolható és leoldható redőnyzára van. felvételek eszközölhetők vele $\frac{1}{10}$ - $\frac{1}{1000}$ mp.-ig. Berendezve kézi és pneumatikus kapcsolásra. Van Práciziós-keresője, helyesen csiszolt kristály lencséjű s vörös rovátkás. Állványról úgy magasságban mint szétében felvételek eszközölhetők. Célszerű és abszolút biztosan álló feszítőpánt-szerkezettel bír. Felette finom bőrátuzzattal és első minőségű nikkelezett veretekkel bír. Három kettős-kazettával szállítatik.

Exakt Klapp-Kamara ára Euryscop-Anastigmattal F:7 különleges foglalatban 100 márka.
Exakt bármilyen objectivvel szállítható. — Kérjünk költségtervezetet. — Ismételőknak engedmény.

Szétküldés kizárólag utánvétellel vagy az árnak előzetes beküldése esetén történik. Meg nem felelő áru visszavételért, az árnak visszatérítéseért szavatosságot vállal

H. POHLENZ, MAGDEBURG

fényképezési készülékek és használati kellékek áruháza.

Prof. ALEX. LEINER'S

FABRIK PHOTOCHEMISCHER PRÄPARATE
WIEN, VII. BEZ., KAISERSTRASSE Nr. 79.

≡ Ajánlja következő saját gyártmányait: ≡

Fényes nappali másolópapirosát, u. m. Celloidin-, Aristo- és Protonpapiros különválasztott színezésre.

Fénytelen nappali másolópapirosát, u. m. Mars-Matt összetett színezésre, Neptun-Matt és Gobelin arany és platin-színezésre.

Előhívós papírjait, u. m. Bromezüst-Bara- és Korobrom-papírjait és Palos nappali világítású előhívós papírját.

Univerzális előhívóját dobozban; kitűnő előhívó!
Tonin, különválasztott színezésre.
Tonfix, egyesített színezésre.

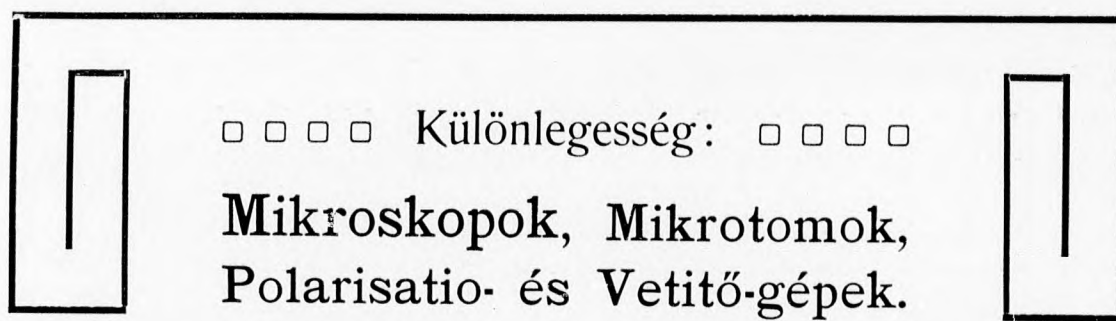
Extra-rapid szárazlemezeit, Orthochromatikus és olcsó Konsum-lemezeit.

C. Reichert

Optisches Institut

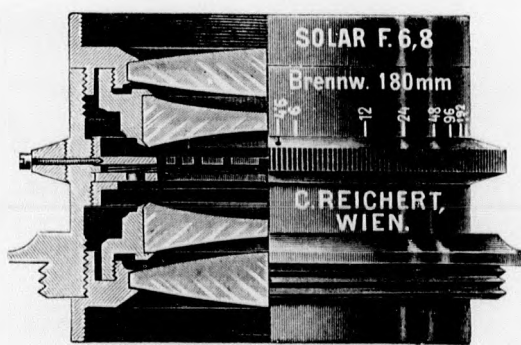
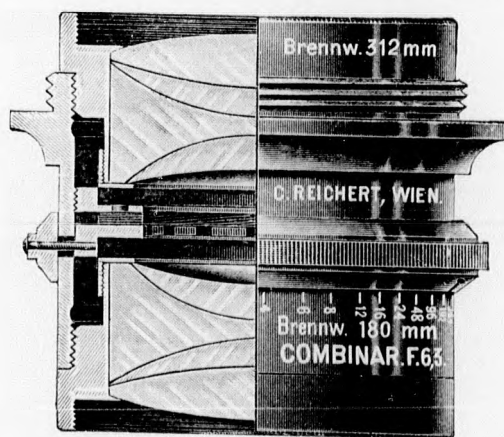
Wien, VIII., Bennogasse 24—26.

Uj! Fényképezési objektívek Uj!

Combinar F: 6, 3
F: 12, 5

Solar F: 6, 8

an 1904 és a lapján lévő

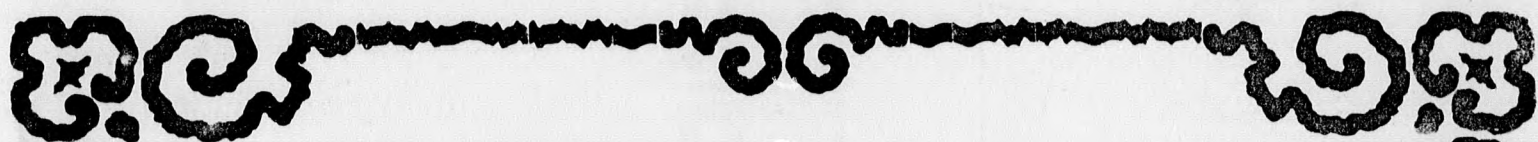
1905. január 1.

AZ AMATŐR

I

LEGUJABB!

A „**GEM**” Dry Plate Co. Ld. London N. W. régen hírneves gyártmányai, nevezetesen szárazlemezek és fényképezési papírok, Magyarországon is kaphatók!

Minden amateurnek és szakfényképésznek nélkülözhetetlen, ha egyszerű eszközökkel és könnyű szerrel nem is sejtett brilláns eredményeket akar elérni! **CSAK EGY KISÉRLET!**

A „**GEM**” lemezek öntése tökéletes.

A „**GEM**” lemezek a legfinomabb árnyaló képességgel bírnak.

A „**GEM**” lemezek a leglágyabb átmeneteket adják.

A „**GEM**” lemezekkel gyönyörű mélységek nyerhetők.

A „**GEM**” lemezek rendkívül érzékenyek.

A „**GEM**” chlorezüstpapírok fényesebbek az aristo, solio és más chlorezüstpapíroknál.

A „**GEM**” chlorbromezüst papírokkal a legtöbb másolat készíthető rövid idő alatt.

A „**GEM**” bromezüst papírok bársonyos mély részleteket, a megvilágított részen kitűnően határolt tiszta fehér felületeket adnak.

A „**GEM**” papírok felettebb tartósak.

Árjegyzékkel, felvilágosítással készséggel szolgál:

HERBST SAMU

reprodukáló műintézete

a „Gem” Dry Plate Co. Limited vezérképviselőisége

Budapest, VII., Miksa-utcza 8. sz.

Kapható a legtöbb szaküzletben is.

TELEFON 424. SZ.

TELEFON 82-24.

A

TELEFON 82-24.

MODERN KÖNYVTÁR

KÖNYVKÖLCSÖNZŐ VÁLLALAT

BUDAPEST, VI., KIRÁLY-UTCZA 70.

MODERN KÖNYVTÁR.

Budapesten előfizetőinek házhoz szállítja, vidékre pedig postán küldi a magyar, francia, angol és német irodalom legújabb termékeit.

A „Modern Könyvtár“ módot nyújt mindenkinek arra, hogy csekély előfizetési díjért, minden új könyvet elolvashasson. A „Modern Könyvtár“ az előfizetési bejelentéseket levelezőlap vagy telefon útján kéri; prospektussal szívesen szolgál!

BELLER REZSŐ

FÉNYKÉPÉSZ

IV., EGYETEM-TÉR 5. (I. EM.)

Elvállal jutányosan mindennemű amatőr fényképezési munkát, fényképezési különlegességek készítését, u. m. gummi-, pigment- és platinnyomást. Negatív-papír és bromezüst nagyítást. Filmek kidolgozását. Gyors és pontos szállítás!

Szakszerű kiképzés amatőröknek bármely fényképezési eljárásban.

Távirati cím:
Hermann Pohlenz,
Magdeburg.

H. POHLENZ, Magdeburg

Cheque-számla:
BANK-VEREIN
Magdeburg.

Breiteweg 66.

Levelezés: német, francia, angol, orosz, magyar nyelven.

Levelezési, illetve szállítási késedelmek elkerülése végett szíveskedjék ezen nyelvek valamelyikét használni.

Fotografiai alkalmi vételek szaküzlete. Vétel! — Csere! — Eladás!
Egész fotografiai műtermek, árúraktárak, csődtömegek, stb. vétele.

Kivitel minden országba.

Aki új fénykép-készüléket vagy objektívet venni óhajt, vagy régi készülékét, illetve objektívét a fizetésbe beszámíttatni vagy készülékét másra becserelni vagy eladni akarja, forduljon bizalommal cégemhez. Mint-hogy ilyenemű üzletek az én specialitásaim, mindenki előre is bizonyos lehet benne, hogy reális és szakszerű kiszolgálásban lesz része.

Ajánlatoknál, szükségtelen levelezések elkerülése céljából, tanácsos az illető tárgyat a kívánt ár megjelölésével nekem beküldeni. Cserénél pedig tessék megírni, hogy mit óhajt a beküldött tárgyért cserébe. Így eleje vétetik minden fölösleges levelezésnek és az üzlet a leggyorsabban bonyolítható le.

Műterem-, utazó- és klapp-kamrák hihetetlenül nagy választékban. Mindennemű pillanat-zárak és fényképezési kellékek.

Objektívek a világ összes gyárainak műhelyeiből, úgy új, mint használt állapotban. Körülbelül 500 darab állandóan raktáron. Bármely kívánt objektív, vagy kamara azonnal szállítható.

Kérjen árjegyzéket alkalmi vételeimről, melyet kívánatra ingyen és bérmentve küldök bárkinek.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Czímnek elegendő úgy posta-, mint vasuti küldeményeknél: **H. POHLENZ MAGDEBURG.**

<p>Edinol</p> <p>Edinol-készítmények</p>	<p>Liesegang Pan-papírosa</p> <p>gyorsmásoló előhívó papír színes (oliv-zöld, barna, vöröses-barna, vörös stb.) tónusok elérésére.</p> <p>Bármely művilágítás mellett vörös üveg nélkül hívható elő.</p>	<p>Bayer-féle villámpor</p> <p>Bayer-féle Acetonsulfit</p>	
<p>Liesegang</p> <p>Tula-papírosa.</p> <p>Nappali fény mellett előhívható papíros fekete platinhoz hasonló tónusok elérésére.</p> <p>Sötétkamara felesleges.</p> <p>Szétromsolthatatlan felület. — Ellenáll még a forró víznek is.</p> <p>Határtalanul tartós.</p>		<p>Liesegang</p> <p>Szt. Lukács-papírosa</p> <p>gyorsmásoló papíros fekete és barna tónusok elérésére.</p> <p>Sötétkamara nélkül bármely mű-fényforrás, még petroleumláng mellett is megvilágítható és előhívható.</p>	
<p>Bayer-féle Vörös lakk</p> <p>Bayer-féle Fixáló-só</p> <p>Bayer-féle Erősítő</p>	<p>Bayer-féle Bromid-papír.</p> <p>— Szép feketék, — — tiszta fehérek, — — szép árnyalatváltozatok.</p>	<p>Liesegang-féle Aristo-papír.</p> <p>Legrégibb gelatin kimásoló-papír egyesített és különválasztott aranyfürdővel való kezelésre.</p>	<p>Bayer-féle Fixírsó-szétromboló</p> <p>Bayer-féle Tonfixírsó</p> <p>Bayer-féle Ragasztó-anyag</p>

HERBST SAMU

REPRODUKÁLÓ MŰINTÉZETE
BUDAPEST, VII., MIKSA-U. 8.

Legújabb speciális eljárás szerint készült művészi clichék, melyek az eredetinek legintimebb sajátosságait, szépségeit teljes hűséggel visszaadják.

KÜLÖNLEGESSÉG: Clichék háromszínyomáshoz (Chromotypia).

— Minták, árajánlatok kívánatra bérmentve. —
TELEFON 424.

KÜHLE & MIKSCHÉ

Wien, VI., Mariahilferstrasse No. 3.

Sürgőnyczím: Kühle Wien Pietznerhaus.

Magy. kir. postatakarékpénztár száma 4055.

— TELEFON 3256. —

Vezérügynöksége és egyedüli elárusítója
Magyarország-Ausztria és Oroszország részére a

Westendorp & Wehner KÖLN a. Rh.

— szárazlemezgyárának. —

Mint utólérhetetlen és egyedülálló színérzékeny pillanatlemez, ajánljuk az amatőrök körében általánosan ismert és jó hírnek örvendő

COLOR-lemezt,

melyet a leghasználatosabb nagyságban teljesen friss állapotban állandóan raktárunkon tartunk.

Legrégibb és legnagyobb üzlet e szakmában. Alapítva 1878.

PEJTSIK KÁROLY

Műterme kizárólag amatőr-
célokra:

IV., Kossuth Lajos-u. 1.

fényképeszeti cikkek szaküzlete

□ □ BUDAPEST □ □

IV., Városház-u. 1. sz.

(IV., Kossuth Lajos-u. 4. sz.
épület, Standard-palota.)

Ajánlja: minden a fényképeszeti szak-
mába vágó készülékeit és cikkeit
jutányos árban.

Felvilágosítás és képes nagy árjegyzék
kivánatra a legnagyobb készséggel.

Főhercegi Szt. Margit- szigeti gyógyfürdő Budapesten.

43° kénes hév-forrás, thermal-, iszap, villamos-
fény, mesterséges szénsavas, forrólug, Dr.
Bulling-féle inhalatorium, Fango-gyógy-
mód, mindennemű gyógy- és edző- (Kneipp)
fürdők, Svéd gyógytornaterem, napfürdő, 150
hold árnyékos park. Csúsz, köszvény, ischias,
izületi bántalmak, emésztőszervi bajok,
szívbetegség, vesebántalmak, vérszegény-
ség, ideggyengeség ellen.

Szt. Margitszigeti üdítővíz, elsőrangú szén-
savval telített
ásványvíz, mint asztali víz legjobban ajánlva.

Nélkülözhetetlen minden amatőrnek!

Szállodatulajdonosok
figyelmébe!

Szétszedhető ≡
≡ sötétkamra

Ára 35 kor. bérmentve.

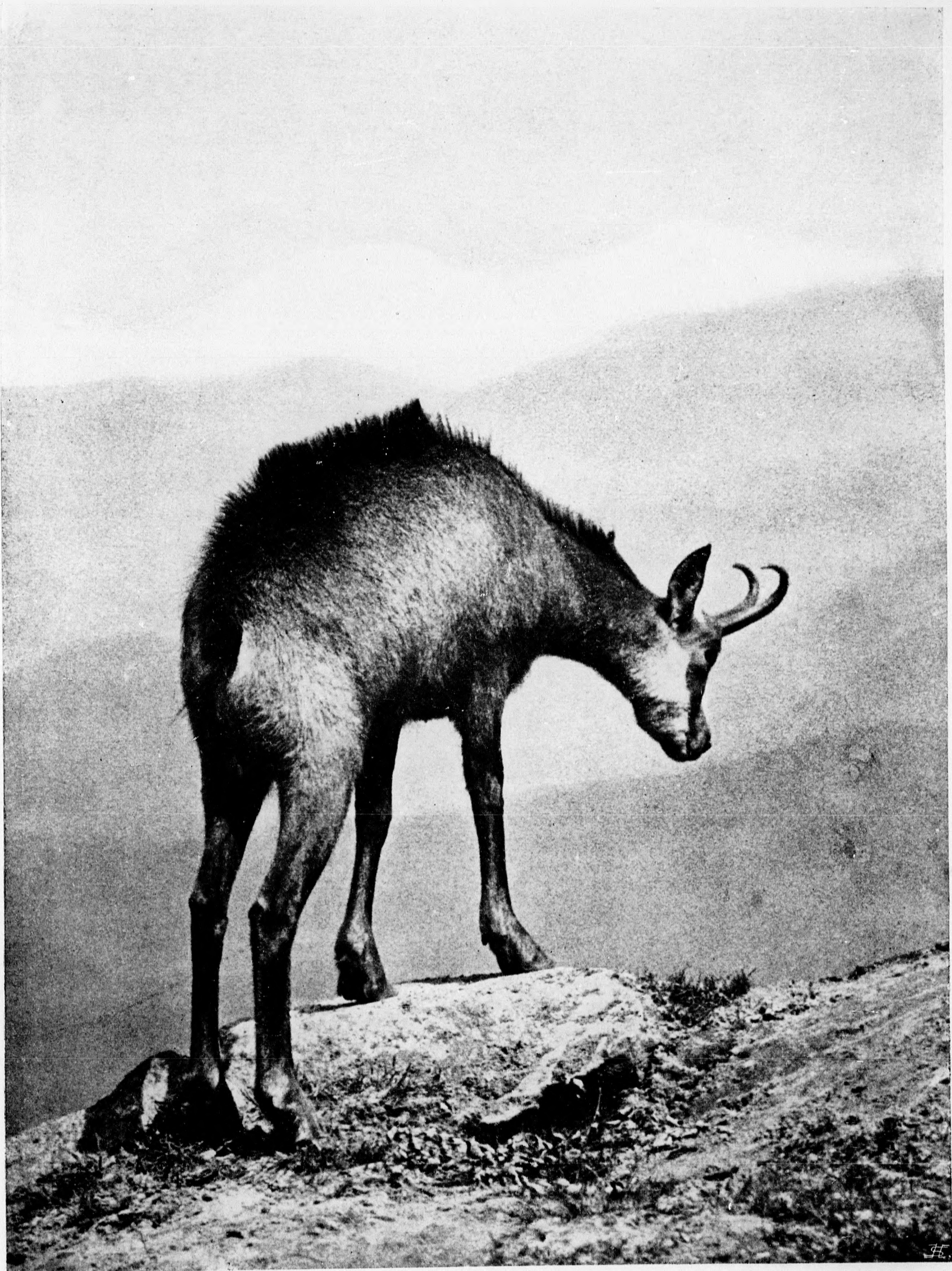
Egyedüli beszerzési forrás:

Sonnenkalb C.

LEIPZIG.

Jacobstrasse 11. szám.

az 1904 ési lapson levő

ZERGE A MAGAS-TÁTRÁBAN.

KATONA NÁNDOR.

«AZ AMATŐR» MŰMELLÉKLETE.